

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LX Nr. 23

KETVIRTADIENIS, LAPKRIČIO [NOVEMBER] 13, 1980

KAINA 25 c.

KASDIEN

NAFTOS KARAS NE TAS RECEPTAS KOL DAR NEVELU ATSITIKIMAS

Irano revoliucija didžiuosius naftos koncernus rimtai išgąsdino. Štai ir pasitelkė reakcinių arabų stovyklon pasukusį Iraką, kad jį Artimuose Rytuose pastačius į antrą vietą po Saudi Arabijos naftos turtingumu, ir kad būtų bendrame fronte su Saudi Arabija koncernų naudai kaip buvo šacho Iranas.

Išties, ajatola Khomeini yra neaiškus žmogus. Fanatiškas jo nusistatymas prieš imperializmą, ypač prieš JAV, naftos koncernams atėmė viltį vienaip ar kitaip jam į galvą "įkrėsti" proto, kad užkibtų ant naftos monopolijų meškerės.

Akylesni apžvalgininkai Irako-Irano karą ir pavadino naftos karu.

•••

Kamuoja Ameriką infliacija, nedarbas ir kitokie krašto ūkio suklurimai. Kas kaltas? Kalta pase-nusi, amžių atgyvenusi kapitalistinės gamybos sistema,—gamybos priemonės nebeatitinka gamybos santykiams.

Politikieriai šaukia, jog reikia krašto pramonę reindustrializuoti. Vadinasi, įmones modernizuoti, automatizuoti, kad daugiau ir pigiau gaminus. Tai nėra joks receptas. Paprastas darbininkas žino, kad, įvedus įmonėn automatiskas mašinas, gyvoji darbo jėga iš įmonių bus šluojama, nereikalingi darbininkai bus metami laukan, bedarbių armija didės tūkstančiais žmonių.

Reindustrializacija negali pagydyti ir infliacijos, kai dolerių spaudinimo mašinos sukasi, kad padengus valstybės biudžeto deficitus, kuriuos kelia beprasmiškas ginklavimasis.

Receptas tėra—siekti naujos gamybos sistemos, tai yra socialistinės gamybos sistemos.

•••

Jeigu iki šiol nekilo pasaulinis karas, tenka ačiū pasakyti taikos jėgų sąjūdžiams pasaulyje. Didelis ačiū tenka ir Tarybų Sąjungos taikos politikai, taipgi neišsivysčiusiems šalims, vis labiau linkstančioms socializmo pusėn, ir jų antiimperialistinėms nuotaikoms. Tačiau reakcinis imperializmas ruošiasi branduoliniam karui.

Kas nežino fanatikų reakcinių populiarus šūkių "Better dead than red"! Ir kas gali užtikrinti, kad koks fanatikas neprieis prie branduolinės bombos mygtuko ir jo nepaspaus!

Todėl kiekvieno taikos šalininko pareiga ne tik būti už taiką pasaulyje, o ir aktyviai veikti už ją, kad tiems fanatikams pastojus kelią, kol dar nevelu. Anot Bulgarijos sostinėje įvykusio tautų taikos fo-

Apie sveikatos apsaugą Lietuvoje

Per šį penkmetį nuosekliai didėjo medicinos darbuotojų. Užtenka priminti, kad šio penkmečio pradžioje, tai yra 1976 m., respublikoje buvo 11,800 gydytojų, 32 tūkstančiai vidutinio išsilavinimo specialistų ir apie 1,300 provizorių. Dabartiniu metu respublikos gyventojų sveikatos tarnyboje budi 13 tūkstančių gydytojų ir 35,500 vidutinio išsilavinimo specialistų.

Sparčiai didėjo ne tik medikų skaičius, bet ir jų meistriškumas, idėjinis politinis sąmoningumas. Respublikos medikai, darniai dirbdami bei sumaniai panaudodami pasaulio, šalies, respublikos medicinos mokslo laimėjimus, pažangią patirtį, taip pat įdiegdami naujus diagnostikos, gydymo bei profilaktikos būdus, kasmet išgelbsti tūkstančius ligonių nuo mirties, gražina jiems sveikatą, gyvenimo džiaugsmą.

Nemaža labai gerų specialistų sąžiningai dirba sunkiausiose sveikatos apsaugos baruose—specializuotose centruose. Tai—neurochirurgas profesorius L. Klumbys Kaune, docentas B. Dainys (inkstų transplantacijos centras Vilniuje) profesorė E. Daktaravičienė (akių ir regos apsaugos centras Kaune). Į minėtus centrus iš visos respublikos suplaukia patys sudėtingiausi, reikalingi specialaus, labai kvalifikuoto gydymo, panaudojant nūdieninę medicinos techniką bei automatiką, pacientai. Specializuotų centrų reikšmė nuolat auga, nes geri respublikos keliai įgalina iš bet kurio taško per kelias valandas atvežti ligonį ir suteikti jam specializuotą aukštos kvalifikacijos pagal-

rumo, 1981 metai turi būti persilaužimo metais už taiką. Padarykite juos tokiais.

•••

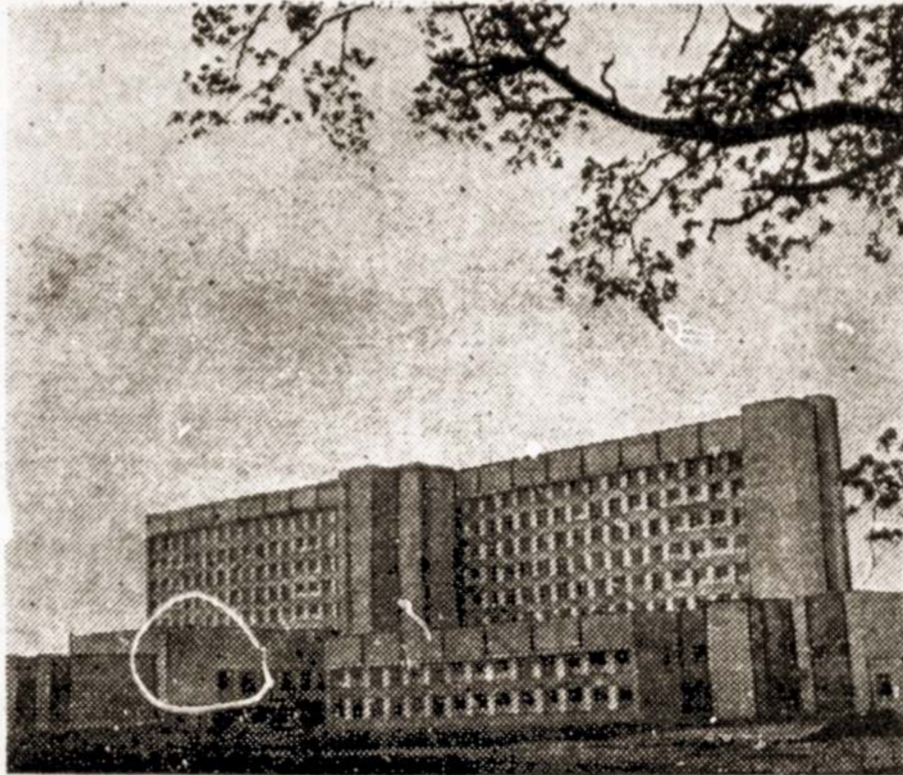
Atsitikimas, kokių daug yra. Štai. Dypukas pas kaimyną senosios kartos lietuvių rado pasiskaityti "Vilnį". Dypukui laikraštis patiko. Kaimynas pasiūlė užsiprenumeruoti. Ir žmogus užsiprenumeravo.

Pas minėtą dypuką ateina geras jo pažįstamas kitas dypukas. Šis pamatė "Vilnį" ant stalo ir ko neišvirto kaip stabo ištiktas. Na, ir prasidėjo argumentai, lojonės. Užsiprenumeravusis "Vilnį" atsisakė prenumeratos.

Kodėl? Dėl to, anot to užsiprenumeravusio "Vilnį" dypuko, kad Amerikoje yra "laisvė" ką nori skaityti, kaip nori galvoti. Įstatymai susiraukė leidžia, bet reakcinės propagandos išplautas megeniai grasos, ir dar kaip grasos.

Išeina taip, kad žmogaus turi saugotis žmogaus kaip fašistinėse šalyse, kad tavęs neįskustų ar kad negautumei į kailį.

S. J. Jokubka

Gražiame Vilniaus pakraštyje, Santariškėse, dešimtąjį penkmetį pastatytas sveikatos miestelis (jo statybą šefavo "Laiko ir įvykių" redakcija).

O. Sakalausko nuotraukoje: **Onkologijos mokslinio tyrimo institutas ir Respublikinis onkologijos dispensaris.**

ba. Be to, čia dažnai panaudojama ir sanitarinė aviacija. Tokiu būdu

ėmė mažėti medicinos pagalbos skirtumas miesto ir kaimo gyventojams.

Daug pasiekta terapijoje, širdies, kraujagyslių, galvos smegenų chirurgijoje ir organų transplantacijoje. Nūdiene moderni technika bei automatika leido žymiai išplėsti operacijų diapazoną, sumažinti pooperacinį mirštamumą. Išaugo ištisos chirurgijos mokyklos (TSRS Medicinos mokslų akademijos narų korespondentas J. Briedikis Kaune, profesoriai P. Norkūnas ir A. Marcinkevičius Vilniuje). Jų specialistai gali atlikti sudėtingiausias širdies, stambųjų kraujagyslių, virškinamojo trakto organų ir kitas nemažiau sudėtingas operacijas.

Tarybų Lietuvos medikai, sprendami sveikatos apsaugos problemas, visur ir visada remiasi mokslo naujienomis. Respublikoje, kaip ir kitose išsivysčiusiose šalyse, opiausioji medicinos problema yra širdies-kraujagyslių bei vėžio ligos, nuo kurių miršta apie 70 procentų žmonių. Todėl kardiologijos ir onkologijos problemas sprendžia daug medicinos mokslo ir praktikos darbuotojų (akademikas Z. Januškevičius, profesoriai J. Blužas, A. Telyčėnas, gydytojas S. Jarašius).

Sveikatos apsaugos pagalbai toliau vystyti ir tobulinti didelės reikšmės turėjo bei tebeturi medicinos įstaigų materialinės ir techninės bazės nuoseklus augimas. Dešimtąjį penkmetį sveikatos apsaugos įstaigų statyboms išleista apie 84 milijonai rublių. Kasmet vidutiniškai buvo pastatoma ir atiduota eksploatuoti daugiau kaip tūkstančiai vietų ligoninių, 2 tūkstančiams apsilankymų per pamainą poliklinikų, nemaža kitų statinių. Iš viso 115 objektų, tarp jų 9 ligoninių

kompleksai (Jurbarke, Šilalėje, Lazdijuose, Onkologijos institutas, Vilniaus respublikinės klinikinės ligoninės pirmoji eilė), 22 ligoninių atskiri korpusai, 3 sanitarijos epidemiologijos stotys ir eilė kitos paskirties objektų.

Respublikos ligoninėse žymiai išaugo lovų skaičius. Penkmečio pradžioje, tai yra 1976 m., jų buvo 37,000, o dabartiniu metu—40,500.

Padidėjo lovų skaičius buvusiose respublikinėse ligoninėse. Jose lovų vidurkis pasiekė 800, o Kauno medicinos instituto klinikų ligoninėje—net 2,000. Žymiai padidėjo lovų vidurkis ir rajonų centrinėse ligoninėse. Jis pasiekė beveik 300.

Verta priminti, kad didėjant lovų fondui, vienos lovos užimtumo dienų skaičius per metus praktiškai sumažėjo. Dabar vidutiniškai kasmet hospitalizuojama apie 600 tūkstančių ligonių. Šį penkmetį sveikatos apsaugai finansuoti išleista milžiniška suma—apie 870 milijonų rublių.

Apskritai, šį ir ateinantį penkmetį svarbiausias darbo baras buvo ir bus tolesnis sveikatos apsaugos įstaigų materialinės bazės stiprinimas. Augimo tempai, susiklostę per šį penkmetį, nemažės ir ateityje.

Nuosekliai didės Vilniaus sveikatos miestelis Santariškėse: bus pastatyta vaikų infekcinė ligoninė ir kt.

Respublikos pavaldumo miestuose išaugs vaikų infekcinės ligoninės, bus statomos arba plečiamos rajonų centrinės ligoninės, poliklinikos, kaimo ambulatorijos, sanitarijos epidemiologijos stotys, vaistinės ir kiti sveikatos apsaugos objektai.

Pagal sveikatos ministro
V. Kleizos straipsnį

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Tik daugiau meilės taikai, pasiukavimo jai

Po Antrojo pasaulinio karo, kaip dauguma atsimenama, buvo kilęs Korėjos karas, Artimuosiuose Rytuose Izraelio su Egiptu, Vietnamo karas, Irako-Irano ir daugiau mažesnių karų. Jie buvo, kaip sakoma, lokaliniai karai, bet kaštavo milijonus dolerių, nusinešė tūkstančius gyvybių, kariavusiose šalyse sukėlė žmonėms kalnus skurdo, nelaimių. Tačiau nė vienas jų nesukrėtė pasaulio taip, kaip sukūrė pirmieji du pasauliniai karai. Bet kad gali kilti naujas pasaulinis karas, daug baisesnis negu buvo du pirmieji, nėra saugu.

Tokio ginklavimosi, koks vyksta dabar, žmonijos istorija neatmena. Pavyzdžiui, JAV arsenaluose branduolinių bombų jau tiek prikrauta, kad TSRS didžiuosius miestus galėtų sugriauti 40 kartų, karo laivai plaukioja ir Viduržemio jūroje, ir Persų įlankoje, ir Indijos Vandenyne, Pacifike, Atlante, ir plaukioja ne meškerojimui. Arba, karinių bazių prisėta visur. Ir kam visa tai? Ar ne karui?

Pirmieji abu pasauliniai karai buvo už rinkas, buvo susirėmusios imperialistinės šalys vienos su kitomis. Gudresniosios užsiundė hitlerinę Vokietiją prieš Tarybų Sąjungą ne tik kad paklupdžius pirmąją socialistinę šalį pasaulyje, o ir pačią Vokietiją. Nūdien imperialistinės šalys yra bendrame fronte. Visų jų su branduoliniais užtaisais raketos, karinės bazės, laivynai nukreipti prieš socialistinių šalių sandraugą, kad likvidavus jas ne dėl rinkų, o dėl socializmo įtakų, kurios taikiu būdu nesulaikomos, plinta kaip prerijų ugnis ant viso Žemės kamuolio.

Kad imperialistinės šalys išvien ruošiasi sunaikinti socialistinių šalių sandraugą, ypač Tarybų Sąjungą, yra neginčijamas faktas. Tarybų Sąjunga pakartotinai siūlo susilaikyti nuo ginklavimosi, siekti laipsniško nusiginklavimo, eiti įtempimo mažinimo keliu. Tuo tarpu reakcinės imperialistinės šalys visu choru nesiliauja giedoję apie "TSRS grėsmę".

Kur logika! Tarybų Sąjunga užsienio šalyse neturi nė vienos karinės bazės, o jeigu ginkluojasi, tai ginkluojasi apsigynimui nuo užpuolimo, prie kurio ruošiasi tarptautinis imperializmas, pasikinkęs savo šalis. Jeigu Tarybų Sąjunga ruošiasi užpuolimams, kiekviena proga nekeltų klausimo nusiginkluoti, nesūlytų pasaulinės taikos konferencijų.

Jeigu iki šiol dar nekilo pasaulinis karas, nukreiptas prieš socializmo šalių sandraugą, jeigu imperialistinės šalys vis dar "toleruoja" pasaulio tautų šeimoje socialistines tautas, tai dėka Tarybų Sąjungos taikos politikai, o labiausia taikos jėgoms pasaulyje.

Žmonija karo nenori, visur vyksta sąjudžiai už taiką, nuotaikos už taiką nenuslopinašos nei apgaulingu būdu, nei represijomis. Bulgarijos sostinėje Sofijoje pasaulio tautų taikos forumas tarė žodį, kad ateinančiais metais turi būti persilaužimas už taiką pasaulyje. Žinoma, daug priklausys nuo kiekvieno taikos šalininko, kovojančio už taiką, aktyvumo. Imperialistų užmačios kelią sutriuškinti socialistinį pasaulį galima pastoti, tik daugiau meilės taikai, tik daugiau pasiukavimo jai.

Dėl Chryslerio ketinimų uždaryti dar penkias dirbtuves

Dar šešioms tūkstančiams Chryslerio dirbtuvių darbininkų gresia nedarbas. Kompanija jau pranešė, jog uždarys dar penkias savo dirbtuves, kurių keturios randasi Detroite bei netoli jo. Profasjunga ir darbininkai sunerimę, kas daryti.

Detroite tapti bedarbiu nėra juokai, kai pusė valstijos bedarbių, kurių yra virš 500,000, gyvena Detroite. Darbo rasti ne tik mieste, bet ir visoje valstijoje vilčių beveik nėra. Jau daugiau kaip ketvirtis milijono žmonių valstijoje gyvena iš valdžios pašalpų, gaunančių maisto talonus skaičius pasiekė per 350,000 žmonių.

Valdžia garantavo Chrysleriui \$1.5 bilijono paskolą, kad išsigelbėtų iš bankroto, kad tūkstančiams žmonių būtų darbo. Bet išėjo kitaip. Kompanija gavo paskolai garantiją, bet nedavė garantijos, kad tūkstančiai žmonių jos fabrikuose turės darbą.

Pasiteisinimas dėl uždarinėjimo dirbtuvių yra tas, kad kompanija neatlaiko iš užsienio importuotų automobilių konkurencijos, nori ar nenori turi uždarinėti savo fabrikus, mažinti produkciją. Tai plepalas. Kompanija nemažina produkciją, o didina, biznį plečia. Meksikoje stato fabriką, kuris bus pajėgus gaminti 400,000 automobiliams motorų.

Kompanija uždarė jau dešimt fabrikų, o dabar ketina uždaryti dar penkis. Ir uždaro ne dėl to, kad neišsiverčia, ypač kai gavo \$1.5 bilijono paskolai valdžios garantiją, uždaro dėl to, kad pelningiau uždaryti, negu jas operuoti, kai galima automobiliams gaminti kitur, kur darbininkai neorganizuoti, dirba pusdykiai, a la Meksikoj.

- 2

DIENOS TEMOMIS

NELAIMINGŲ SENELIŲ LIKIMAS

Ne visi sulaukę seno amžiaus žmonės laimingi, ne visi gyvenimo dienas baigia kaip pridera. Gerai, jeigu turi pas vaikus, pas gimines, draugus bei gerus pažįstamus prieglaudą. Kitaip, kai nebepajėgia pats savęs apsitvarkyti, vienatinė išėitis yra eiti į senelių namus arba kaip pas mus įprasta sakyti—į nursing home.

Ne visi nursing home vienodi, bet beveik visi yra privatiški biznierių rankose ir juos laiko biznio sumetimais. Turint išteklių, galima pasirinkti geresnių ir blogesnių, bet tiems, kurių pajamos tėra social security pensijos bei socialinio aprūpinimo pašalpos, tenka eiti į tokius nursing home, kur prieglaudą duoda už šias pajamas. Šiuose nursing home gyvenimas nepavydėtinas, o kai kur nepakenčiamas.

Valdžia juos inspektuoja, bet... Čikagoje Montgomery Convalescent Home net turėjo uždaryti. Du seneliai buvo taip sukramtyti pelių, kad teko juos gabenti į ligoninę. Tai vienas toks atsitikimas, o tokių yra ir daugiau. Ir visa tai dėl to, kad nursing home prieglaudos yra privatiški bizniai.

BUVUSI NACI IMA UŽ PAKARPOS

Generalinis prokuroras Benjamin R. Civiletti ragina Aukščiausiąjį teismą, kad leistų atimti JAV pilietybę buvusiam Lenkijoje koncentracijos stovyklos sargui, tarnavusiam naciams, Feodor Fedorenkai.

Feodoro Federenkos denaturalizavimo bylos nagrinėjimas prasidėjo 1977 metais. Teismui šeši buvo Treblinkos koncentracijos stovyklos inamiai liudiję matę, kaip Fedorenko šaudydavo ir mušdavo stovyklos kalinius.

1949 metais Teodor Fedorenko, priimdamas JAV pilietybę, visa tai nuslėpė. Generalinis prokuroras sako, toks žmogus nevertas JAV pilietybės.

Praėjo 28 metai, bet justicija visgi pasiekė nusikaltėlių. Labai galimas daiktas, kad tokių, kaip Fedorenko, Amerikoje yra ir daugiau.

TUŠTEJA YOUNGSTOWN MIESTAS

Visoje šalyje jau daugiau kaip 500 dirbtuvių užsidarė, tūkstančiai žmonių neteko darbo. Užsidarė ne dėl to, kad neišsilaiko, o dėl to, kad dirbtuvės perkeliamos kitur, kur neorganizuoti darbininkai, kur mažesni mokesčiai bei arčiau žaliavos, išeina pelningiau. O dar kitos užsidarė, kad perkeltas į kitas pramonės šakas judamasis jų kapitalas duoda daugiau pelno.

Dėl tokio beatodairiško užsarinėjimo daugiausia yra nukentėjęs Youngstown, Ohio miestas. Neteke darbo darbininkai kelias į kitus miestus. Kaip pažymi laikraščio

Dėl šių pačių sumetimų vyksta dirbtuvių uždarinėjimas ir kitose pramonės šakose. Netgi ir tokios gigantiškos korporacijos, kaip U. S. Steel kompanijos prezidentas yra pareiškęs, jog korporacijai investuoti kapitalus į chemijos pramonę daug naudingiau, negu modernizuoti savo plieno fabrikus.

Prasidėjus fabrikų uždarinėjimo "epidemijai", įvairiose pramonės šakose jau uždaryta virš 500 fabrikų. Kompanijoms dėl to nei šilta, nei šalta. Kapitalus perkėlusios kitur jos nepralaimi. Tačiau tūkstančiams darbininkų be darbo bėda, nereikia nė komentaru.

"Daily World" korespondentas Charley Spektor, mieste pilna prie namų prikaltų lentelių su užrašais "For sale". Bizniai, kurie dar neužsidarė, vos vegetuoja. Teklesti tik U-Haul išnuomavimui priekabų (trailers) perkraustyti baldus ir šiaip mantą.

Mažesniuose miesteliuose, kur užsidarė kiek didesnė dirbtuvė—stačiai tragedija. Išties, anot korespondento, jeigu jiems tragediją sukeltų potvyniai, žemės drebėjimas ar kita kokia gamtos stichija, valdžia turi fondų juo gelbėti, bet dėl dirbtuvės uždarymo tragedijos valdžia tyli.

NEAPSAKOMAS PINIGŲ ŠVAISTYMAS

Stinga mokyklų, ligoninių, pigesnių darbininkams butų, milijonams nėra darbo, skurdžių armija keletasdešimtys milijonų ir t. t. Tuo tarpu ginklavimuisi pinigų švaistymas vyksta neapsakomas.

Pavyzdžiui, laivyno A-6B Intruder sprausminis kovos lėktuvas kaštuoja \$9 milijonai. Už šiuos pinigus galima būtų samdyti mažiausio atlyginimo alga 100,000 bedarbių metams laiko. Branduolinei bombai nešti lėktuvas kaštuoja \$3 bilijonai. Už šiuos pinigus galima būtų išlaikyti visos Niujorko miesto viešosios mokyklos metus laiko. Karinių bazių statymui Egipte, Somaliijoje ir Omane numatoma išleisti \$14 bilijonų. Už šiuos pinigus galima būtų sutvarkyti pagal paskutinį reikalavimą viešojoji transportacija visoje šalyje. Ir taip be galo milijonai ir bilijonai ginklavimuisi.

JAV branduolinių bombų arsenale yra tiek bombų, kad Tarybų Sąjungos didžiuosius miestus galėtų sugriauti 40 kartų, o Pentagonas vis sako, kad JAV militariniu atžvilgiu dar silpnos.

Ar tai ne pašėlimas!

Trumpai

— Amerikos Civilinių Laisvių Sąjungos advokatas Imigracijos ir Natūralizacijos tarnybai iškėlė federaliniam teismui \$200,000 ieškinį už tai, kad neatsiklausus tėvų davė prieglobstį ukrainiečiui berniukui Walter Polovchak. Advokatas atstovauja berniuko tėvams.

— Amerikos fermerių federacijos pareigūnas Robert B. Delano maisto produktų biznierių konferencijoje pažymėjo, kitais metais mėsa daug labiau pabrangs, negu brango šiemet.

— Valdžia siūlo privatiškoms agentūroms, jeigu ras kubiečiams darbą, už kiekvieną duos po \$1,000. O tokių kubiečių Fort Chaffee, Ark., ir Miami yra 8,100. Iki šiol duodavo po \$300.

— Valdžia patvirtino, ką žmonės seniai žino—žmonės daugiau uždirba, bet gyvenimas dėl to nėra truputį nepagerėjo.

Vilnia, 1980 lapkričio 13

Už nepriklausomybę nuo buržuazijos

[KONSULO E. JUŠKIO KALBA]

[Tęsinys]

TSRS ambasados Vašingtone pirmasis sekretorius konsulas Edmundas Juškys šią kalbą pasakė spalio 5 dieną, "Vilnius" salėje per Lietuvos TSR 40-mečio minėjimą.

Spausdiname ją truputį sutrumpintą skaitytojams, kurie neturėjo progos būti minėjime. Red.

Tarybų valdžios atkūrimas 1940 metais tai tik vienas iš dviejų svarbiausių kovos už socializmą Lietuvoje elementų. Šiandien mes pažymim ne tik Tarybų valdžios atkūrimą. Šiandien pažymim ir 40 metų nuo to laiko, kai Lietuva tapo sąjungine Tarybų Sąjungos respublika, kai lietuvių tauta įsijungė į tarybinių tautų šeimą.

Dėl šio istorinio absoliučios lietuvių tautos daugumos pasirinkimo kai kas dar ir šiandien tebelieja ašaras. Visų pirma buvusi Lietuvos buržuazija ir daugelis jos palikuonių užsienyje. O kartais ir paprasti mokslinės pasaulėžiūros neturintys buržuazinėje nacionalistinėje dvasioje išauklėti inteligentai, valstiečiai, darbininkai. Vieni tūždami dėl prarastos galios ir turtų, kiti tiesiog nesusigaudydami istorinių įvykių vyksme. Vieni nebedomi, o kiti nesuprasdami tikrųjų Lietuvos liaudies interesų. Šiandien, vertinant įvykius iš istorinės perspektyvos, galima neabejojant pasakyti, kad tik istorinės nuovokos neturintys, visiškai politikoje nesusigaudantys žmonės, arba tik mirtini Tarybų valdžios ir socializmo priešai galėjo priešintis ir priešintis Lietuvos išjungimui į Tarybų Sąjungos sudėtį. Tačiau Lietuvos liaudžiai paėmus tautos likimą į savo rankas, ne valdžią praradusi mažuma, o dauguma darė sprendimus. Viena vertus, gerai suprastama pavojų, kuris jai, kaip tautai, grėsė iš Vakarų, iš hitlerinės Vokietijos, o kita vertus, trokšdama įtvirtinti ką tik pasiektos socialistinės revoliucijos pergalę, Lietuvos liaudis, komunistų partijai vadovaujant, tuo lemtingu istoriniu laikotarpiu, per savo išrinktus Liaudies seimo atstovus, padarė vienintelį teisingą sprendimą—jungtis prie kitų socializmą ir komunizmą kuriančių tautų, jungtis prie Tarybų Sąjungos.

Bet kaip tada su kapitalistinės Lietuvos nepriklausomybe apie kurią tiek daug buvo skambinama visais varpais buržuazinės diktatūros metais ir kuria atkurti svajoja užsienyje atsidūrusi saujelė lietuviškos kilmės žmonių? Žmonių, kurie nepraleidžia progos apkaltinti lietuvius komunistus, visus Tarybų valdžios ir socializmo Lietuvoje šalininkus "išdavyste", lietuvių tautos "pardavimu", "tarnavimu svetimiems" ir t. t. ir pan. Šiandien, kalbant čia, Jungtinėse Amerikos Valstijose, negalima prisiminti, kad tam tikra dalis išeivių, o vienas kitas dar atsiranda ir Lietuvoje, kurie galvoja ir skelbia, kad tikroji kova už Lietuvą, už lietuvių tautos interesus buvusi kova už buržuazinę Lietuvą. Tačiau didesnę suklydimą vargu ar galima rasti.

Lietuvių tautos siekimas išsilaisvinti iš socialinės ir nacionalinės priespaudos, kurią ji kentė carinėje Rusijoje, buvo visai suprantamas ir teisėtas. Neatsitiktinai ne kas kitas, o V. Leninas apibūdino carinę

Edm. Juškys
Konsulas, TSRS Ambasados
Pirmasis sekretorius

Rusiją kaip tautų kalėjimą. Neatsitiktinai mūsųose, Tarybų Lietuvoje, palankiai vertinama pažangiųjų lietuvių tautos jėgų kova prieš carizmą. Ir pasmerkiami tie sluoksniai, visų pirma klerikaliniai, kurie dėl savo klasinės priklausomybės ir interesų tuo metu carizmą palaikė ir gynė, kaip "tvarkos saugotoją". Neatsitiktinai Tarybų Lietuvoje išleistuose istorijos veikaluose ir mokykliniuose vadovėliuose teigiamai vertinama kova prieš bermontininkų gaujas, siekiasius Lietuvą paversti kapitalistinės Vokietijos protektoratu, ir prieš Pilsudskio pasiūstus generolo Želigovskio grobikus, planavusius Lietuvą prijungti prie ponų Lenkijos. Tarybų Lietuvoje neužmirštos nei kautynės prie Radviliškio ir Šiaulių, nei kraujas, pralietas prie Sirvintų ir Giedraičių.

Tačiau Tarybų Lietuvoje išleistuose istorijos veikaluose ir vadovėliuose nerasta palankaus vertinimo tiems, kurie kovojo prieš Tarybų valdžią Lietuvoje, kurie darė viską, kad lietuvių tauta savo kovoje už socialistinės santvarkos įvedimą ir socializmo sukūrimą Lietuvoje nesusivienytų su tokią pat kovą kovojančiomis kitomis buvusios Rusijos imperijos tautomis. Kova prieš bolševikus, prieš Tarybų valdžią ir socializmą Lietuvoje buvo ir bus smerkiama, kaip reakcijos kova prieš pažangą, kaip kova prieš tikruosius lietuvių tautos masių, prieš Lietuvos darbo žmonių interesus ir tikslus.

Kaip įtikinamai daugybę kartų parodė gyvenimas, istorija, pasiskirstymas į socialines klases yra svarbesnis, negu tautinis pasiskirstymas. Antraip nebūtų jokių pilietinių karų, nebūtų neapykantos tarp vienos tautos žmonių, buržuazija negalėtų kurti tarptautinių monopolijų, o kaip atsvara šiai įvairių tautų buržuazijos vienybei marksistai nebūtų paskelbę šūkio: "Visų šalių proletarai, vienykitės!" Jeigu pasiskirstymas į socialines klases nebūtų svarbesnis, negu tautinis pasiskirstymas, šiandien nebūtų nei NATO, nei Varšuvos sutarties.

Lietuvos socialdemokratai, o vėliau komunistai, V. Kapsuko, Z. Angariečio ir kitų vadovaujami, niekada neužmiršo tautinio aspekto, buvo tikri Lietuvos patriotai. Tačiau moksliskai vertindami, o tai

Pasaulio jaunimas ruošiasi forumui

Suomijos sostinėje įvyko spaudos konferencija, skirta pasiruošimui pasauliniam jaunimo ir studentijos forumui už taiką, įtempimo mažinimą ir nusiginklavimą, kuris įvyks Suomijos sostinėje 1981 metų sausio mėnesį. Ją surengė Suomijos parengiamasis komitetas šiam forumui organizuoti. Komitetui priklauso 45 šalies jaunimo organizacijos.

Komiteto atstovai pranešė, kad forume dalyvaus apie 500 visų šalių ir žemynų jaunimo ir studentų organizacijų atstovai.

Pasaulio jaunimo sąskrydžio dalyviai apsvartys politinių ir karinių įtempimo mažinimo aspektų, socialinių ir ekonominių priemonių joms apriboti, perėjimo prie visuotinio ir visiškio nusiginklavimo, kovos už taiką, įtempimo mažinimą, nusiginklavimą, už nacionalinę nepriklausomybę ir socialinę pažangą klausimus.

Parengiamasis komitetas sudarė forumo organizavimo planą, kuriame be diskusijų numatyta plati kultūrinė programa, parengė kreipimosi į Visos Europos pasitarimo

Baigiamąjį aktą pasirašusių šalių vyriausybes tekstą.

Kreipimesi nurodoma, jog pasaulio tautos nori, kad būtų taika, kad vyktų įtempimo mažinimo ir nusiginklavimo procesas. Tačiau imperializmo ir reakcijos jėgos stumia pasaulį į naują ginklavimosi varžybų etapą. Tai rodo pragaištingi JAV ir NATO planai, pagal kuriuos numatoma dislokuoti naujas Amerikos vidutinio veikimo nuotolio raketines branduolines priemones Vakarų Europoje, naujų bazių steigimas, papildomi asignavimai kariams reikalams. Svarbūs žingsniai siekiant nutraukti ginklavimosi varžybas būtų Suvienytų Tautų Generalinės Asamblėjos specialiosios nusiginklavimo sesijos nutarimų realizavimas, taip pat sutarties SALT II ratifikavimas ir visų jos sąlygų vykdymas.

Suomijos jaunimo ir studentų organizacijos dideliu indėliu prisideda prie pasiruošimo forumui. Jų iniciatyva šalyje renkami parašai atsišaukimui—"Gyvenimo vardan—sustabdyti ginklavimosi varžybas". X

Čilės liaudis anksčiau ar vėliau laimės

Kaip žinia, pasaulio taikos tarybos iniciatyva šių metų rugsėjo 4-11 dienomis vyko solidarumo su Čilės liaudies kova už demokratijos atkūrimą savaitė—didžiulė Čilės patriotų manifestacija kovai prieš kruviną karinę fašistinę diktatūrą paremti. Daugelyje šalių vykusiu masiniu mitingų ir susirinkimų dalyviai nurodė, kad fašistinis režimas Čilėje atėjo prie valdžios vairo su JAV reakcinių sluoksnių pagalba ir parama. Pasaulio visuomenė ryžtingai pareikalavo padaryti galą Pinocheto klikos nusikaltimams, paleisti visus politinius kalinius,

reiškia marksistiškai vertindami socialinių klasių ir tautų vietą istorijoje, žinodami, kad tik socialinės vergovės ir neteisybės panaikinimas gali atnešti pilną, tikrą ir visuotinę tautinę laisvę, pasisakė už lietuvių tautos vienyjimąsi su kitomis tautomis, kurios pakilo kovai už socializmą. Vadovaudamiesi marksizmu Lietuvos komunistai visada buvo ir tebėra ištikimi kovotojai už Lietuvos nepriklausomybę nuo tarptautinės buržuazijos. Tada, kai, virš Lietuvos tvyrojo grėsmė iš ponų Lenkijos, užgrobusios Vilnių ir Vilniaus kraštą ir tada, kai hitlerinė Vokietija atplėšė Klaipėdos kraštą bei grąsino sudoroti su visa Lietuva. Ar tai būtų kalbaėjusi apie Švedijos monopolistus, kurie privertė "nepriklausomai" veikiančią buržuazinę Lietuvos vyriausybę pajungti savo policiją persekiojimui Lietuvos piliečių, kurie užuot naudoję degtukus, drįsdavo žiebtuvėliu užsidegti pypkę ar papirosą, ar apie Belgijos monopolistus, kurie kaip savo namuose, Lietuvoje nustatinėjo elektros kainą. Lietuvos komunistai, veikdami tautos masėse ir gerai žinodami darbo žmonių nuotaikas bei interesus, veikė kaip tikrieji savo tautos patrijotai, pasisakydami už jungimąsi su Tarybų Sąjungos tautomis ir veikia kaip patrijotai dabar, dėdami pastangas lietuvių tautos sąjungai ir draugystei su tomis tautomis stiprinti. Matydami tame garantiją lietuvių tautos, darbo žmonių nepriklausomybei nuo buržuazijos. Savos ir tarptautinės.

[Bus daugiau]

atkurti Čilėje pilietines laisves ir darbo žmonių demokratines teises.

Štai jau septyneri metai šios Lotynų Amerikos šalies liaudis kenčia nusikalstamo režimo priespauda, kuris įžūliai trypia bet kokią mėginimą pasipriešinti. Dešimtys tūkstančių patriotų tapo valdžios teroro ir represijų aukomis.

Dabar, nors Santiage negirdėti automatų serijų, Nacionalinis stadionas Čilės sostinėje, kuris simbolizuoja šių dienų fašizmo žiaurumus, atdaras sportininkams, tačiau antilaudinio režimo esmė nepasikeitė. Susidorojimai su opozicijos atstovais nesiliauja. Šalyje kasdien žūva žmonės, fašistinio režimo priešinkai uždaromi slaptuose kalėjimuose ir kankinimų centruose. Didelį planetos pažangiųjų, demokratinių jėgų pasipiktinimą sukėlė chuntos mėginimas primesti Čilės liaudžiai vadinamąją "konstituciją", kuria siekiama įteisinti fašistinio režimą ir įamžinti Pinocheto klikos valdymą.

Rugsėjo dienomis socializmo šalyse, Vakarų Europos, Lotynų Amerikos valstybėse vyko masiniai solidarumo su Čilės liaudimi mitingai ir manifestacijos. "Tegyvuoją demokratija!", "Šalin budelį Pinochetą!"—su tokiais šūkiu Niu Jorke ir kituose Jungtinių Valstijų miestuose įvyko demonstracijos, kurias suorganizavo nacionalinis koordinacinis solidarumo su Čile centras. Šios organizacijos direktorius L. Morousas ryžtingai pasmerkė karinę fašistinę chuntą negaili pastangų, kad iš šalies jaunosios kartos atminties būtų išdildytas tikros demokratijos ir laisvės supratimas, stengiasi primesti jai abejotinas vartotojiškos visuomenės "vertybes", individualizmą ir "aukso veršio" garbinimą. Tačiau Čilės jaunimas, ištikimas šlovingoms savo liaudies tradicijoms, vis aktyviau jungiasi prie kovotojų už nacionalinį išsivadavimą, už laisvę, demokratinę Čilę.

A. J-vas

3

BRAŠKA KAPITALO IMPERIJA

Sklandosi mitas apie Švedijos ekonominį stebuklą. Ši šalis, turinti 8,5 milijono gyventojų, pagrįstai buvo vadinama "didžiulėmis pasaulio dirbtuvėmis". Švedija eksportuoja įvairiausius metalo dirbinius, pradedant puikios kokybės skutimosi peiliukais ir baigiant šiuolaikinėmis patrankomis. Jai beveik nėra lygių celiuliozės ir popieriaus gamintojų. Pasaulinį garšą pelnė chemijos, lėktuvų statybos ir daugelis kitų pramonės šakų. Apie 600 tūkstančių Švedijos darbininkų gamina eksportui. Tik pernai ši šalis patiekė pasaulinei rinkai prekių už 117 milijardų kronų.

Tačiau pastaraisiais metais Švedijos padėtis pasaulinėje rinkoje susikomplicavo. Vakarų šalis apėmė ekonominė krizė. Daugelyje sričių Švediją pradėjo nurungti didesnės valstybės, stambūs monopoliniai susivienijimai.

Tiesa, švedų buržuazijos nereikia mokyti monopolizuoti užsienio rinkas. Daugelis jos kompanijų yra transnacionalinės. Žurnalo "Žen Afrik" duomenimis, užsienyje įvairiuose pasaulio kampeliuose veikia 1800 švedų firmų filialų. Paastrėjus konkurencinei kovai pasaulinėje rinkoje, Švedijos kapitalas dar aktyviau braunasi į silpnai išsivysčiusias šalis, ypač Lotynų Amerikoje, o pastaruosiu metu — ir Afrikoje.

Ką tai duoda Švedijos monopolijoms, nesunku įsivaizduoti prisiminus netolimą Nemuno krašto praeitį. Buržuazinėje Lietuvoje švedų kapitalui priklausė nemažai įmonių, elektrinių. Kaip tik jo spaudžiama, valdžia draudė gyventojams naudoti žiebtuvėlius, kad švedų monopolijos galėtų plėsti už degtukų dėžutę po 10 centų. Už elektros kilovatvalandę tekdavo mokėti po litą ir daugiau.

Tačiau laikai keičiasi, ir keičiasi nenaudai tų, kurie lobo iš milžiniško kainų skirtumo tarp žaliavų ir gatavų prekių. Tai nenaudinga Švedijai. Savo šalyje ji turi tik puikios geležies rūdos ir daug miškų, o kitką išveža. Ypač pabrango nafta, kuri parūpina Švedijai beveik du trečdalius energetinių resursų. Didėja Švedijos gatavų

gaminių savikaina. Norint išlaikyti didelius monopolijų viršpelnius, švedų prekės darosi brangios ir tarptautinėje rinkoje mažiau perkamos. Didėja valstybės skola. Valstybinio biudžeto deficitas praėjusiais finansiniais metais viršijo 53 milijardus kronų.

Stambūs kapitalas norėtų atpiginti Švedijos prekes darbo žmonių sąskaita, mažindamas išlaidas darbo jėgai išlaikyti. Švedų gyvenimo lygis iki šiol iš tiesų buvo aukštas. "Pramonės dirbtuvių" pajamos leisdavo ne tik turtingiausioms šeimoms susikrauti milijonus, bet ir skirti nemažas sumas šalies socialiniams reikalams. Todėl Švedijos darbdavių susivienijimo ir profsąjungų vadovų derybos paprastai pasibaigdavo be disenių konfliktų. O šiemet viskas susiklostė kitaip.

Verslininkams atsiskaičius svarstyti darbo užmokesčio padidinimą, kai šalyje viskas brangsta, gegužės mėnesį Švedijoje įvyko dešimties dienų visuotinis streikas, kuriame dalyvavo daugiau kaip 700 tūkstančių darbininkų. Pirmasis visuotinis streikas per pastaruosius septyniolika metų! Kompromisinis sprendimas — 6,8 procento padidinti darbo užmokesčiai, kuri priėmė vyriausybė, nutraukdama streiką, nepatenkino nei verslininkų, nei darbininkų. Švedijos prekės tarptautinėje rinkoje ir toliau neišlaiko konkurencijos, o darbininkų realiosios pajamos mažėja. Tik per pastaruosius aštuonis šiuo metų mėnesius vartojimo prekės Švedijoje pabrango 8,5 procento, o iki metų galo infliacijos tempai pasieks nemažiau kaip 13 procentų. Vis labiau apkarpmi valstybės asignavimai socialiniams reikalams. Didelį visuomenės pasipiktinimą sukėlė šiomis dienomis vyriausybės paskelbta valstybės lėšų ekonomijos programa, kurioje numatoma iki 1982 metų sutaupyti 7 milijardus kronų, sumažinus socialinių reikių tenkinimo ir gyvenamųjų namų statybos išlaidas.

Švedijos laukia nauji sukrėtimai. Braškant jos kapitalo pozicijoms tarptautinėje arenoje, šalyje aštrėja kova tarp išnaudotojų ir išnaudojamųjų.

A. Petkus

Bendromis pastangomis taika galima išsaugoti

Karas nėra neišvengiamas. Bendromis šalių ir tautų pastangomis taika galima išsaugoti ir sustiprinti. Ši idėja buvo akcentuojama per plačią ir atvirą diskusiją pasauliniame tautų parlamente už taiką, kuris dirbo Bulgarijos sostinėje rugsėjo 23-27 dienomis. Įtempimo, vaisingo darbo dienas ilgai prisimins daugelio milijonų žmonių atstovai iš 137 šalių ir daugiau kaip šimto tarptautinių organizacijų.

Forumo dalyviai nutarė, kad 1981 metai turi būti išeities taškas ryžtingiems taikingųjų jėgų veiksmams devintajame dešimtmetyje už persilaužimą kovoje, kad būtų pažabotas ginklavimosi didinimas.

Plenariniuose posėdžiuose, komisijose, komisijose, "apvalio stalo" konferencijose ir diskusijose kalbėjo šimtai žmonių. Jų žodžiai ir nuomonės ne visada sutapo. Tai ir natūralu. Sofijos parlamento dalyviai atstovauja įvairioms politinėms partijoms. Bet politinių ir religinių pažiūrų skirtingumai netrukė parlamento dalyviams matyti bendrą

reikalą: vienybę kovoje už karo pavojaus likvidavimą, ginklavimosi varžybų nutraukimą, už įtempimo mažinimą.

Apie siekimą sukurti pasaulinį platų antikarinį frontą, buvo kalbama forumų bei komisijų pranešimuose ir rezoliucijose, darbo grupių, "apvalio stalo" konferencijų ir diskusijų pranešimuose, kurie buvo pateikti plenariniame posėdžiui.

Buvo perskaityti daugelio valstybių vadovų ir tarptautinių organizacijų sveikinimai parlamento dalyviams. Parlamento delegatai nuširdžiai sutiko Sofijoje vykusio tarptautinio vaikų susitikimo dalyvių sveikinimą. Aidint audringiems, ilgiems plojimams, planetos jaunystės pasiuntiniai įteikė Pasaulinės taikos tarybos prezidentui R. Chandrai kreipimąsi į pasaulio tautas, kuriame visi žemės žmonės raginami vienyti kovoje už taiką. Po aukštais "Universiados" salės skliautais nuskambėjo daina "Te visad šviečia saulė", tapusi savotišku taikos ir laimingos ateities

Turkijos nerimas ir viltys

Perversmas, po kurio į valdžią Turkijoje atėjo ginkluotųjų pajėgų generalinio štabo viršininko K. Evreno vadovaujami kariškiai, buvo šią šalį apėmusios gilios ir ilgos krizės rezultatas. Akivaizdžiausias jos pasireiškimas — politinio terorizmo siautėjimas, kuris pastaraisiais metais gyvenimą Turkijoje pavertė tikru košmaru. Vien tik šiais metais ultradešinieji ir ultrakairieji teroristai nužudė beveik 1700 žmonių, jų tarpe buvusį ministrą pirmininką, žinomus profsąjungų vadovus, politinius veikėjus, parlamento deputatus. Dešimtys tūkstančių žmonių buvo sužeista, šalies ekonomikai padaryta didžiulė žala. Visos vyriausybės priemonės nedavė pageidaujamo rezultato. Baimės ir netikrumo atmosferą didino ir tai, kad nebuvo sutarimo vadovyvėje, vyriausybės ir opozicinių partijų sąveikos. Turkija gyvena be prezidento: parlamentas niekaip negalėjo išrinkti naujo valstybės vadovo. Daugiau kaip šimtas (!) balsavimo turų nedavė balsų daugumos nė vienam kandidatui.

Ar reikia stebėtis, kad daugelis netekusių vilties turkų su palengvėjimu ir viltimi sutiko kariškių įsikišimą. Susidaro įspūdis, kad K. Evreno administracija sugebėjo (bent pirmosiomis savaitėmis po perversmo) pažaboti anarchiją ir terorą.

Tačiau kariškiai siekia tvarkos žiauriomis priemonėmis. Pasodinta už grotų tūkstančiai žmonių, jų tarpe vyriausybės nariai, opozicinių partijų vadovai, parlamento deputatai. Nuolat posėdžiauja nepaprastieji tribunolai, kurie skelbia griežtus sprendimus. Represuojamos ne tik ultradešinėsios ir kairosios grupuotės, bet ir pažangiųjų jėgų atstovai, kai kurie profsąjungų veikėjai. Tiesa, kariškiai žada

artimiausiu metu paleisti nekaltus. Šiomis dienomis buvo paskelbta sudėtis civilinės vyriausybės, kuriai vadovauja buvęs karo laivyno pajėgų vadas B. Ulusu, baigta rengti laikinoji konstitucija.

Daugelis toliregiškų politikų, mokslininkų, studentų, paprastų Turkijos darbo žmonių šiandien klausia: ar iš tikrųjų "stipri valdžia" išgelbės iš visų bėdų? Net ir kariškiai pripažįsta, kad politiniai konfliktai šalyje, teroras ir anarchija buvo tik išorinė ekonominės ir socialinės krizės apraiška. Patruliai gatvėse, komendanto valanda, karinė drausmė negali pažaboti infliacijos, dėl kurios labai sparčiai augo maisto produktų, butų, būtiniausių prekių kainos, padėti bedarbiams, kurie Turkijoje sudaro 20 procentų visų darbingų gyventojų, padengti didžiules šalies skolas užsieniui, kurios sudaro apie 15 milijonų dolerių. Ekonominę ir politinę krizę šalyje galima įveikti tik giliais socialiniais-ekonominiais pertvarkymais, kurie tarnautų liaudies interesams.

Kai dėl Turkijos užsienio politikos, tai šalies pažangiosios jėgos su pasitenkinimu pažymėjo, kad generalo Evreno vadovaujama nacionalinio saugumo taryba tik atėjusi į valdžią pareiškė, kad ji yra ištiki- ma dabartinės Turkijos valstybės įkurėjo, pirmojo respublikos prezidento K. Atatiurko taikiems idealams, kad ji siekia taikos, palaikyti geros kaimynystės santykius su Tarybų Sąjunga, mažinti tarptautinių įtempimų. Tačiau kartu karinė valdžia pareiškė apie savo ištikimybę NATO.

Kokia bus Turkijos rytdiena? Vargu ar kas dabar gali aiškiai atsakyti į šį klausimą. Turkų tauta su nerimu ir viltimi žvelgia į ateitį.

A. Ostalskis

Pentagonui ne kas Vakarų Europoje

Nors Briuselyje įsikūrusi NATO būstinė, tačiau tai netrukė belgams vieniems pirmųjų pasipriešinti agresyvaus bloko strategų reikalavimams kasmet didinti ginklavimosi išlaidas. Šalis ir taip kenčia ekonominius sunkumus, ir viską aukoti abejotinų Pentagono interesų labai nesirengia net buržuazinė vyriausybė. Belgija jau informavo savo sąjungininkus, kad dėl ekonominių priežasčių belgų armijos dalyvavimas Šiaurės Atlanto sąjungos karinėje veikloje apribojamas, o dalis Vakarų Vokietijoje esančių belgų karinių dalinių — išvedami.

NATO štaba baugina tai, kad šiuo atveju Belgija nėra vieniša. Dar praėjusių metų gruodžio mėnesį Amerikos sparnuotąsias raketas priimti atsakė Olandijos vyriausybė. Pentagono strategai neabejojo, kad Olandiją pavyks palaukti, tačiau dabar, kai olandai surado bendraminčių, tokios viltys gerokai sumažėjo.

simboliu.

Vakariniame baigiamajame posėdyje buvo priimta "Pasaulio tautų parlamento už taiką charta", kurioje išdėstyti svarbiausieji taikingųjų jėgų tikslai ir uždaviniai.

Sofijos tautų palamento už taiką dalyviai paragino visas planetos taikingąsias jėgas: tegul niekas neišsiskiria mūsų bendroje kovoje už žmonijos gyvybę! Tegul galingai pasireiškia visuomenės nuomonės jėga, kad būtų sustabdyti tie, kurie stumia žmoniją prie branduolinės katastrofos!

Iš laikraščių

Olandija, beje, irgi atsakė kasmet didinti savo karines išlaidas trimis procentais. Apie tai taip paskelbė Danija ir Turkija, Graikija ir Norvegija.

Šių šalių vyriausybėms tai nebuvo lengvas sprendimas. Joms teko atlaikyti įnirtingą spaudimą iš už vandenyno.

Tačiau vien tuo mažųjų NATO sąjungininkų "maištas" prieš Pentagono diktatą nesibaigė. Norvegija atsakė priimti į savo teritoriją Amerikos ginklų sandėlius, su kuriais Pentagonas siejo nemažas viltis. Mat Jungtinių Valstijų generalai norėtų Norvegijos šiaurėje, prie pat Tarybų Sąjungos sienų, dislokuoti sunkiuosius ginklus, tarp jų ir tankus, ištais Amerikos jūrų pėstininkų brigadai — 8 tūkstančiams kareivių.

Vakarų Europos sostinėse ne vienas politikas supranta, ko siekia Vašingtonas, primeddamas savo mažesniems partneriams sunkią ginklavimosi našta, vidutinio nuotolio raketas. Pentagono kuriami vadinamojo "riboto branduolinio konflikto" planai numato ir tai, kad galimo atominio karo scena gali tapti tik Europos žemynas. Vašingtonas norėtų, kad naujo pasaulinio karo metu į Jungtines Valstijas nenukristų nė viena bomba. Tam gali būti paaukoti Vakarų Europos sąjungininkai. Tik savo rankomis žarstyti svetimas žarijas šiame žemyne ne visi nori . . .

V. Kavaliauskas
Vilnius, 1980 lapkričio 13

PADĖTIS LENKIJOJE

Ivykiai Lenkijoje buvo rimtas išbandymas šaliai ir joje gyvuojančiai socialistinei santvarkai. Daugelyje pramonės įmonių, ypač Baltijos pakrantės rajone, buvo pažeistas normalus darbo ritmas, buvo pertrūkių darbe ir net streikų, kas dezorganizavo gamybą, sutrikdė transportą, gyventojai nereguliariai gaudavo būtiniausių prekių.

Dabar, kai šalies gyvenimas palaipsniui normalėja ir įeina į įprastą vėžes, partiniai ir valstybiniai organai, visuomenė analizuoja kilusių sunkumų priežastis, stengiasi iš jų pasimokyti ateičiai. Tiesiai nurodoma, kad kažkurio momentu Lenkijos jungtinė darbininkų partija—vadovaujanti visuomenės jėga—prarado pasitikėjimą tos klasės, kurios interesus ji turi reikšti. Kaip tik todėl sureguliuoti konfliktą buvo sunku, tai pareikalavo gana ilgo laiko.

Konfliktą sukėlusius sunkumų pagrindą sudarė ekonominių socializmo dėsnių nesilaikymas, lenininių partinio gyvenimo normų pažeidimas, neteisingas požiūris į visuomenės poreikius. Būdingas faktas: į susitarimus, kuriuos pasirašė vyriausybės komisijos ir tarpgamykliniai komitetai, įtraukta nemaža pasiūlymų, kurie jau buvo svarstyti praėityje per diskusijas prieš LJDJ suvažiavimus, dar daugiau—jie buvo įrašyti į suvažiavimo reikalavimus, bet taip ir liko neįgyvendinti.

Darbininkų nepasitenkinimas, jų protestai buvo nukreipti ne prieš socialistinius principus ir ne prieš vadovaujantį partijos vaidmenį, o prieš iškreipimus ir klaidas vadovaujančių organų darbe. Kalbama ne apie esminį LJDJ ir Lenkijos valstybės politikos peržiūrėjimą, o apie šios politikos įgyvendinimo metodų pakeitimą. Visi šie klausimai bus detalai apsvarstyti būsimajame Lenkijos jungtinės darbininkų partijos nepaprastajame suvažiavime, kurį numatoma sušaukti artimoje ateityje.

Kartu draugai iš Lenkijos mato, kad šalyje esama užsienio remiamų antisocialistinių elementų, kurie mėgino prisilieti prie darbininkų judėjimo ir panaudoti jį savo

tiksams. Šia kryptimi ypač aktyviai veikia liūdnei pagarsėjęs "visuomenės savignos komitetas"—organizacija, kuri iš esmės yra buržuazinių emigrantų centrų vietinis filialas Lenkijoje. Yra ir kitokių grupių bei grupuočių, kurios gauna instrukcijas ir pinigų iš savo šeiminių Vakaruose. Užsienio spaudos pranešimais, imperialistiniai sluoksniai ketina panaudoti kišimuisi į Lenkijos reikalus jiems tarnaujančius reakcingus profsąjungų centrus, tokius, kaip Amerikos darbo federacija—gamybinių profsąjungų kongresas.

Kaip pabrėžė Varšuvos laikraštis "Standar mlodych", tai—netikri darbininkų klasės draugai.

Lenkija užima ne tik ypatingą vietą socialistinių valstybių sandraugoje, bet ir strategiškai svarbią padėtį ideologiškai ir politiškai susiskaldžiusioje Europoje, rašė laikraštis. Jeigu antisocialistiniams elementams pavyktų pasiekti savo tikslus Lenkijoje, tai jiems turėtų strateginę reikšmę. Todėl reikia laiku demaskuoti ir neutralizuoti jų intrigas, priešiškas Lenkijos Liaudies Respublikai.

Ryšium su įvykiais buvo padaryta pakeitimų aukščiausioje LJDJ ir LLR Ministrų Tarybos vadovybėje. Į vadovaujančius postus partijoje ir vyriausybėje pakviesti tie, kurie iš anksto išpėjo apie artėjantį pavojų, tačiau į jų nuomonę neatsižvelgė ankstesni vadovai. LJDJ CK pirmuoju sekretoriumi išrinktas Stanislas Kania, Ministrų Tarybos pirmininku paskirtas Juzefas Pirkovskis.

Varšuvoje įvyko LLR seimo eilinė sesija. Ji apsvarstė ir aprobavo vyriausybės programą, kurioje numatoma imtis pirmaeiliiu priemonių siekiant pagerinti ekonominę ir socialinę padėtį šalyje. Šias priemones parėmė Lenkijos profsąjungos, kurių teisės dabar bus žymiai išplėtos, taip pat jungtinė valstiečių partija ir demokratų partija, kurios kartu su LJDJ įeina į masinę politinę organizaciją—Liaudies vienybės frontą. Kaip pabrėžiama jų pareiškimuose, šalies ateitis ir toliau bus glaudžiai susijusi su socializmo laimėjimais. V. Sereika

Kipro politinės jėgos vis nesusitaria

Jau šešeri metai Kipre nenormali padėtis. Ten 1974 metais nacionalistinių pažiūrų graikai kipriečiai sukėlė antivyriausybinių maištą. Tuo pasinaudojo Turkija ir išlaipino saloje savo kariuomenę, okupavo dalį teritorijos.

Pastaraisiais metais vietos bendruomenių atstovai kelis kartus sėdo prie derybų stalo. Sudaryti keli susitarimai. Bet jie liečia ne esminius klausimus, kurie iki šiol užėmė pagrindinę vietą derybose. Abiejų pusių pozicijos daugeliu klausimų skiriasi, netgi yra visiškai priešingos. Dėl nesutarimų derybos ne kartą buvo nutrauktos.

Vis dėlto ir vieni, ir kiti supranta, kad reikia ieškoti kelių krizei išspręsti, kad šalis negali ilgai gyventi tokiose sąlygose. Graikų ir turkų bendruomenių lyderiai anksčiau yra ne kartą pareiškę, kad būtina garantuoti Kipro nepriklausomybę, suverenitetą, teritorijos vientisumą, šalies neprišijungimo politiką.

Ne graikų kipriečių ir jų tėvynainių turkų kaltė, kad problema iki šiol nesureguliuota, kad bendruomenių derybos kol kas nedavė

rezultatų, neseniai rašė "Pravda". Jeigu juos paliktų ramybėje, jie susitartų—pasaulis žino pakankamai pavyzdžių, kai šalyje sugyvena pačių įvairiausių tautybių žmonės.

Tačiau kipriečių ramybėje nepaliekia. Kas? Pirmiausia, NATO strategai, kurie Kiprą norėtų paversti savo tvirtove rytiniame bloko flange. Ten yra Didžiosios Britanijos karinės bazės. Po Kipro nepriklausomybės paskelbimo 1960-aisiais anglų kolonizatoriai nepaliko salos. Šių bazių svarba Vakarams didžiulė, tai jiems geras placdarmas suoliui ir Artimuosius ir Vidurinius Rytus.

Šiomis bazėmis pastaruoju metu vis daugiau naudojasi Jungtinės Valstijos. Iš čia kyla jų žnipinėjimo lėktuvai "U-2". Spauda praneša, kad Kipre dislokuoti Amerikos kariškių mobilūs kontingentai.

Užsienio kariuomenės buvimas saloje trukdo spręsti Kipro krizę, sunkina kipriečių graikų ir kipriečių turkų derybas. Vašingtonas ir NATO karinė vadovybė išprovokavo 1974-ųjų įvykius, skatina Turkiją nepalikti užimtos teritorijos, tuo pačiu pakirsti vietos gyventojų pastangas suvienyti šalį, kuri vyk-

Čilėje septintus metus liaudis gyvena kaip pragare

Išplėstiniame sekretoriato posėdyje, kuris vyko praėjusių metų gruodžio mėnesį, Tarptautinė karinės chuntos nusikaltimų Čilėje tyrimo komisija konstatavo, kad šioje šalyje tebeviešpatauja baimė ir neteisėtumas. Jau septynerius metus liaudis gyvena kaip tikram pragare.

Vien per pirmuosius mėnesius po 1973 m. rugsėjo perversmo nužudyta 30 tūkstančių žmonių. Laikas parodė, jog tuomet taikyti teroro ir prievartos metodai nebuvo atsitiktinumas, juos sąlygojo pati sistema, jos fašistinė esmė. Negana to,—nūnai visi šie nusikaltimai specialiu vyriausybės dekretu dėka tapo "teisėtais".

Tokią išvadą padarė ne tik Tarptautinė karinės chuntos nusikaltimų Čilėje tyrimo komisija, bet ir Jungtinių Tautų žmogaus teisių komisija, 1978 m. specialioje rezoliucijoje išreiškusi "didžiulį pasipiktinimą, jog Čilėje įtartinai dažnai pažeidžiamos žmogaus teisės". Ši rezoliucija reikalavo, kad Čilės valdytojai užkirstų kelią neteisėtumui. Nuo to laiko Čilės liaudies padėtis dar pablogėjo. O chunta bando atsiriboti nuo kruvinių nusikaltimų, kliudyti tyrimams.

Ypatingosios padėties "atšaukimas" buvo apgaulė: bet kuri opozicinė politinė veikla ir toliau laikoma kriminaliniu nusikaltimu. Negana to, chunta sumanė eilinį farsą. Paruošė vadinamąją "naują konstituciją", kurios tikslas—Čilėje įteisinti fašizmą. "Konstitucija" pašalina iš politinio gyvenimo bet kokią opoziciją, įtvirtina sistemą ir

grubų žmogaus teisių pažeidinėjimą ir ginkluotų pajėgų viešpatavimą visose gyvenimo sferose.

Nepaisant teroro, visoje Čilėje vyko protesto demonstracijos. Antai rugsėjo 10 d., 1973 m. fašistinio perversmo juoduju metų išvakarėse, centrinėje Čilės sostinės magistralėje "Paseo Umado" įvyko galinga demonstracija, kurios dalyviai skandavo: "Šalin Pinočeta", "Fašistinei konstitucijai—nel!" Jie platino lapelius, kuriuose raginama balsuoti prieš čiliečiams primetamą "naują konstituciją".

Prieš demonstrantus pasitelkė kariuomenę. Buvo sužeistų, diktatoriaus žvalgybos agentai suėmė dešimtis patriotų.

Čilės patriotai išeina į gatves, nepaisydami griežčiausio fašistų draudimo rengti manifestacijas. Pagal chuntos išleistą dekretą jų dalyviams gresia kalėjimas iki pusantrų metų. Tačiau jokios represijos negali priversti nutilti Čilės demokratų, visų aktyvių kovotojų prieš diktatoriaus režimą už demokratijos ir laisvės atgimimą. Pasipriešinimas apėmė visas politines gruputes ir net kariškių sluoksnius.

Čilės demokratinė liaudis reikalauja atšaukti ypatingą padėtį, nutraukti pasityčiojimus, kankinimus, areštus, išaiškinti, koks likimas ištiko "dingusiųosius", kad čiliečiams, gyvenantiems užsienyje, turi būti suteikta galimybė sugrįžti į tėvynę ir laisvai dalyvauti politiniame gyvenime.

Pagal Gerbardo Štubis straipsnį

Keletas pastabų apie Vašingtono ir Pekino "kortas"

Jei tik kuriame pasaulio rajone bent kiek susikomplicuoja politinė situacija, tuoj pat susiduriame su Vašingtono aktyvumu, kurio tikslas ne likviduoti konfliktą, o dar labiau jį sukomplicuoti. Pamėginkime kiekvienas sau blaiviai paanalizuoti pastarojo meto įvykius Indokinijoje ar Afganistane, Artimuose Rytuose ar Rytų Afrikoje, ir tuo išitikinsime. O juk kiekvienas karinis konfliktas mūsų laikais slepia ir termabranduolinio karo pavojų.

Vis labiau pavojinga žmonijai darosi ir, sakyčiau, provakatoriška Pekino administracijos veikla. Ji kelia grėsmę ne tik Vietnamui, Indokinijai. Iš visko atrodo, Pekinas pasiryžęs žūt būt išprovokuoti JAV susirėmimą su Tarybų Sąjunga karo lauke. Ir vis daugiau blaiviau mąstančių Vakarų politinių veikėjų pradeda abejoti, ar Vašingtonas belošia Pekino korta—ko gero, Pekinas į savo žaidimą paleidžia Vašingtono kortą, ko gero, naudojasi prez. Carterio administracijos ambicijomis savo hegemoniniams siekiams įgyvendinti. Pekinas piktavališkai provokuoja JAV karią prieš Tarybų Sąjungą iki paskutinio Amerikos kareivio, kad įsiviešpatautų ant termabranduolinio karo griuvėsių, kaip savo laiku

dys savarankišką, nepriklausomą politiką. JAV ir jų sąjungininkai norėtų padaryti iš Kipro "neskęstantį lėktuvnešį". Su tuo nesutinka praktiškai visos Kipro politinės jėgos, visi gyventojai, kurie yra už salos demilitarizavimą, už visų užsienio bazių likvidavimą.

M. Malieška

pirmo Tarybų Sąjungai "pasaulinės revoliucijos vardas" susigrumti su Amerika iki paskutinio tarybinio kareivio.

Šitaip pavojingai klostantis tarptautinei situacijai pasaulyje, sėdėti sudėjus rankas būtų nedovanotinas nusikaltimas prieš žmoniją.

Didžiulę reikšmę taikai išsaugoti ir tarptautiniam įtempimui mažinti galėtų turėti daugelis priemonių. Ir visų valstybių susitarimas nenaudoti jėgos tarptautiniuose santykiuose, ir atsisakymas didinti strateginio ginklo atsargas, ir įsipareigojimas nedislokuoti ginklo teritorijose tų šalių, kurios jo neturi.

Taikos reikalui pasitarnautų darybos dėl branduolinio ginklo gamybos nutraukimo ir laipsniško jo atsargų likvidavimo, pagaliau pasaulinė nusiginklavimo konferencija. Šitos problemos pasilieka kovos už pasaulį be pasaulinių karų darbotvarkėje, tačiau šiandien svarbiausia pradžioje aptarti dalykai. Atidėti jų sprendimą rytdienai—tolygu žmonijos savižudybei. Vieningas balsavimas Jungtinėse Tautose įtraukti Tarybų Sąjungos pasiūlymus dėl neatidėliotinių priemonių karo pavojui sumažinti į Generalinės Asamblėjos XXXV sesijos darbotvarkę, visuotinis pasaulio visuomenės susidomėjimas rodo, kad taikingoji žmonija kaip tik šitaip vertina dabartinę tarptautinę situaciją. Tai teikia vilčių, kad Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos sesija duos naują impulsą ryžtingiems taikos šalininkų veiksams.

--ka
5

Atgis G. Petkevičaitės-Bitės gimtinė

G. Petkevičaitės-Bitės gimtinė. Gyvenamasis namas.

Apsuptame miškų Puziniškio dvarelyje (buvusiame Rozalimo valsčiuje, Panevėžio apskrityje) 1861 m. gimė ir ilgą laiką gyveno rašytoja, kultūros ir visuomenės veikėja Gabrielė Petkevičaitė-Bitė.

Senieji Puziniškio pastatai, išskyrus gyvenamąjį namą, statyti pačioje XX a. pradžioje, neišliko.

Paminklų konservavimo instituto visuomeninių pastatų skyrius jau paruošė rašytojos gimtinės restauracijai ir remontui reikalingus brė-

žinius bei kitą dokumentaciją. Projektas numato pirmajame namo aukšte įrengti G. Petkevičaitės-Bitės memorialinį muziejų. Fasadai ir interjero elementai bus restauruoti, kokie jie buvo rašytojai čia gyvenant. Antrame aukšte (mansardoje) bus Pasvalio miškų ūkio darbuotojų (kartu ir muziejaus prižiūrėtojų) gyvenamosios patalpos. Numatyta sutvarkyti aplinką, pastatyti ažuolinę rodyklę, čion nukreipiančią turistus.

GYVA ATMINTIS

Nuotraukoje: mokiniai ir mokytojas Stanislovas Sidlauskas deda gėles ant mokytojos Onos Sukackienės ir jos vyro Antano Sukacko kapo.

— Pionierių kambaryje yra daug mokinių surinktos medžiagos apie mokytoją Oną Sukackienę,—pasakoja Lazdijų rajono Kapčiamiesčio O. Sukackienės vidurinės mokyklos vyr. pionierių vadovė Aldona Dumbliauskienė.

Spintoje saugomi vietinių gyventojų šilti prisiminimai apie mokytoją patriotę, žuvusią nuo buržuazinių nacionalistų kulkos. Čia ir albumai, pasakojantys apie O. Sukackienės gyvenimą, visuomeninę veiklą, ir šiai pedagogai skirtų mokyklinių renginių scenarijai. Vasario mėnesio pirmąjį šeštadienį—tradicinis visos mokyklos renginys,

6

skirtas žuvusios liaudies mokytojos pagerbimui. Į šias iškilmes visada atvyksta geri kapčiamiestiečių draugai—Sopockino (Baltarusijos TSR) vidurinės mokyklos pedagogai.

Kiekvienam mokiniui kapčiamiestiečiui suprantami ir artimi O. Sukackienės žodžiai: "Aš mylėjau savo tėvynę, tik ji buvo mano gyvenimo ir meilės verta". Ir nevystančios gėlės prie mokytojos portreto pionierių kambaryje ir ant jos kapo Paveisininkų kaimo kapinėse.

J. Kontrimas

Vien tik "Vaga" išleis apie 300 knygų

Vilniuje "Vaga" savo "1981 metų leidiniai" rašo, kad leidykla, sudarydama pirmųjų naujojo penkmečio metų planą, vadovavosi TSKP CK nutarimu "Dėl tolesnio ideologinio, politinio-auklėjimo darbo gerinimo", taip pat LKP CK Nutarimais ideologinio darbo klausimais.

1981 metais, rašo, pasirodys leidinių, skirtų TSKP XXVI ir LKP XVIII suvažiavimams: J. Janonio "Poezija" (rusų k.), J. Avyžiaus "Degimai", Alf. Bieliausko "Neramūs žmonės", "Socialistinis realizmas ir šiuolaikiniai meniniai ieškojimai" ir kt.

Leidykla stengėsi į planą įtraukti kūrinius, vaizduojančius dabartį, sprendžiančius aktualius šių dienų gyvenimo klausimus. Daug dėmesio skiriama komunistinės moralės problemoms (M. Sluckio, K. Sajos, K. Maruko, R. Klimo, V. Tendrikovo, H. Gulbio, T. Pulatovo ir kt. veikalai). Išleis kūrinių, pasakojančių apie tautų draugystę, tarybinių žmonių patriotizmą bei internacionalizmą (A. Venclovos, V. Reimerio, E. Selelioni, S. Overzberdyjevo, R. Baradulino ir kt. poezija, V. Sirijos Giros, V. Misevičiaus, E. Girčio, G. Kublickio, G. Metelskio ir kt. proza). Skaitytojai sulauks naujų kūrinių apie darbininkų klase, komunistinę pažūrą į darbą (Alf. Bieliausko, V. Girdzijausko, A. Markevičiaus, V. Lipotovo ir kt. knygos). Nūdienos kaimas atspindi R. Kašausko, E. Mikulėnaitės, H. Čigriejaus, L. Voronkovo ir kt. veikaluose.

K. Maruko, L. Inio, A. Čiakovskio, V. Ardamatkio, J. Tuliko, G. Tiutiuniko ir kt. kūriniuose vaizduojamas Didysis Tėvynės karas. Nuožmi klasių kova pokario metų Lietuvoje parodoma K. Maruko, R. Gudaičio ir kt. knygose.

Buržuazinės ideologijos nuvainikavimui ir kapitalistinio pasaulio kritikai skirti Žemaitės, P. Treinio, K. Maruko, M. Gorkio bei progresyvių užsienio rašytojų—T. Mano, J. Galsworčio ir kt. kūriniai.

Pasirodys antireliginio, antiklerikalinio turinio knygos (A. Dorochovo, E. L. Voinič, Voltaire ir kt.). Kova už socialistinę teisėtvarką atspindi J. Josadės, F. Laurinaičio, J. Dovydaičio, V. Lipatovo, Ch. Tuchtabajevio kūriniuose.

Svarbiausią vietą lietuvių literatūros skyriuje užima dabartinė tarybinė lietuvių literatūra, kelianti aktualias mūsų dienų problemas. Literatūros palikimo—"Lituanistinės bibliotekos", "Versmių" serijos, taip pat neserijiniuose tokio pobūdžio leidiniuose publikuojami platūs įvadiniai straipsniai, išsamūs komentarai.

1981 metais šalia žymiausių lietuvių rašytojų kūrinių serijų baigiamas leisti J. Grušo Raštų penkiatomis, taip pat pradedama leisti J. Janonio Raštų vienatomis ir pramuojami J. Baltušio Raštai (8 tomai). Pasirodys reikšmingų literatūros mokslo ir kritikos veikalų—P. Česnulevičiūtės, J. Lankučio, V. Sventicko ir kt. studijos, monografijos bei kritikos straipsnių knygos, toliau bus leidžiamos serijos "Rašytojai literatūros moksle ir kritikoje" (S. Nėris); išleis taip pat Lietuvių kalbos ir literatūros instituto parengtas "Lietuvių literatūros istorijos" II tomas.

Verstinės bei verstinės vaikų ir jaunimo literatūros skyriuje didžiausias dėmesys skiriamas rusų klasikais bei dabartinei tarybinei literatūrai, tarp jų TSRS tautų tarybinei poezijos serijai "Žvaigž-

dynas". Tęsiama A. Tolstojaus, pradedama leisti A. Čechovo kūrinių serijos. Be to, pasirodys įdomių, savitų kitų TSRS tautų bei kitų šalių rašytojų kūrinių, skaitytojais gaus užsienio literatūros klasikų bei pažangių dabarties autorių veikalų. Į planą įtraukta besivystančių Lotynų Amerikos, Azijos, Afrikos šalių rašytojų knygos.

Leidykla itin daug dėmesio skiria vaikų ir jaunimo literatūrai, jos tematikai. 1981 metais bus išleistos knygos apie V. Leniną, Revoliuciją (. Voskresenskajos, S. Antonovo ir kt.). Pasirodys nemaža kūrinių tautų daugystės, proletarinio internacionalizmo, karine patriotine ir kt. temomis. Toliau bus tęsiamos populiaros serijos: Poezijos serija vyresniam mokykliniam amžiui, "Vyturiukas", serija apie tarybines respublikas, "Drausiųjų keliai", "Siluetai", "Horizontai", "Zenitas", "Noriu žinoti", "Pasaulio pasakos", taip pat A. Gaidaro, Ž. Verno kūrinių serijos.

1981 metais pasirodys naujų leidinių apie tarybinius lietuvių dailininkus, straipsnių rinkinys apie šiuolaikinę lietuvių dailę "Dailėtyra".

Numatomi išleisti naujų vokalinų ir instrumentinių lietuvių kompozitorių kūrinių, naujausių muzikologų darbų. Dauguma leidinių skiriama saviveiklai, muzikos mokykloms, vaikų kolektyvams.

Kaip ir kiekvienais metais, 1981-aisiais rusų kalba pasirodys rusų rašytojų, gyvenančių Lietuvoje, knygų bei lietuvių autorių kūrinių, išverstų į rusų kalbą.

Pagal modernizavimo programą

Visu pajėgumu pradėjo dirbti Kauno trečiosios gelžbetoninių konstrukcijų gamyklos keramzibetoninio cechą. Jo produkcija—sieninės plokštės—dabar tiekiamos statomoms mokykloms, vaikų lopšeliams-darželiams, kitiems visuomeniniams ir pramoniniams pastatams.

Ceche—pats darbo įkarštis. Tačiau čia beveik nematyti darbininkų: dirba mechanizmai. Konvejerinės linijos, valdomos iš pultų, virina armatūrą, maišo keramzibetoną, supila jį į formas. Operatoriui tereikia paspausti mygtuką, ir išjungia galingi vibratoriai, kiti įrenginiai, kurie sutankina plokštę, padengia jos paviršių žvyro, akmens arba granito skalda.

Aukštas mechanizavimo lygis ir kituose cechuose. Įmonė, kurioje nuo penkmečio pradžios daug padaryta žmonių darbo sąlygoms gerinti, yra pavyzdinė Statybos ministerijos sistemoje.

— Pagal technologijos kompleksinio modernizavimo programą,—sako ministerijos pramonės valdybos vyriausiasis inžinierius D. Gumuliauskis,—pertvarkytos ir kitos gelžbetoninių konstrukcijų gamyklos. Antai po rekonstrukcijos ėmė gaminti naujos serijos kolonas visuomeniniams pastatams Alytaus gamykla.

Išplėsta statybu industrinė bazė jau dabar įgalina 72 procentus objektų montuoti iš surenkamų konstrukcijų.

Vilnius, 1980 lapkričio 13

Buržuazinių nacionalistų nužudytiems

Pakruojo rajono Lygumų apylinkės Sukmedžio kaimo vyresnio amžiaus gyventojai dar prisimena Praną Daktaraitį—pažangių pažiūrų žmogų, kuris visa širdimi pritarė tarybinei santvarkai.

1948 metų balandžio 10 dieną buržuaziniai nacionalistai išžudė Daktaraičių šeimą: tėvą, motiną, paauglę dukrą.

Artėjant Lietuvos 40-mečiui, buvo nutarta tragedijos vietoje pasta-

tyti paminklinį akmenį. Inicijatyvos ėmėsi Montaičių tarybinio ūkio (jam dabar priklauso Sukmedžio kaimas) pirminė partinė organizacija, vadovaujama sekretorės Janinos Beglecovienės. Paminklą iškalė liaudies meistras Rimgaudas Šinkevičius.

Visiems Pakruojo rajono Lygumų apylinkės aktyvistams, žuvusiems nuo buržuazinių nacionalistų rankos, skirtas šis paminklas akmuo.

Lietuvos kaimas anksčiau ir dabar

Daugeliui kaimas—tai platūs laukai, gamybiniai centrai prie mūrinių gyvenviečių, sudėtinga žemės ūkio technika. Niekas dabar nepriima, kad ant tų kalvelių po kur ne kur išlikusiais galulaukėse medžiais kaimas buvo išsibarstęs vienkiamais, žmonės buvo atsivėrę vieni nuo kitų tvoromis ir ežiomis. Jos skyrė ne tik kaimynų žemes, bet ir juos pačius, dažnai būdavo pykčio, nesantaikos priežastis. Net ir dabar, praėjus daugeliui metų, negali užmiršti mūsų Jovaišių kaimo valstiečių Markelionių ir Milevičių šeimų, kurios dėl keliolikos centimetrų žemės juostos teisėsi keletus metus, išleido šimteriopai daugiau pinigų, negu tas rėželis buvo vertas.

Nepasitenkinimą ugdė patsai gyvenimas. Ko, sakysim, galėjo tikėtis gretimo Kamorūnų kaimo valstietis Kostas Rėkus, jeigu jo 7 ha žemės, galima sakyti, buvo pustomi smėlynai? Žemė vos tegražindavo sėklą, nors žmogus ją laistė prakaitu nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens.

Dabar aišku, kad mažais rėželiais suskirstytuose sklypeliuose, kiekvienam rūpinantis savais reikalais nebuvo galima gyventi kitaip. O kaip? To mes nežinojome. Net sukūrus Jovaišių kaimo kolūki, daug kas ilgai buvo neaišku, kėlė abejonių, ilgas ir sunkus buvo naujo kaimo kūrimo kelias, ir ne tik todėl, kad reikėjo laužyti šimtmečiais nusistovėjusias tradicijas, bet kad tą naują reikėjo kurti kone plynoje vietoje.

Kai mes 1950 metų rugsėjo 19 dieną sutvėrėme Jovaišių kolūki, turėjome vieną karvę, telyčią ir dešimt vištų. Viskas prasidėjo nuo šio visuomeninio turto. Ir tai, ką pasiekėme vėliau—tik darnaus visu darbo dėka. Kuo kuo, bet žmonių darbštumo stoka nepakaltinsi. Iš pat pradžių nebuvo metų, kad kolūkiečiai už darbadienį gautų mažiau negu po pusantro-du kilogramus grūdų. Dabartinėmis akimis žiūrint, tai buvo nedidelis atlyginimas. Bet svarbiausia ne tai. Žmonės įsitikino, kad kolūkiyje gyvenimas, 1980 lapkričio 13

SKAIDRIOS ĮKVĖPIMO VERSMĖS

Didelė, baltom skliautuotom lubom patalpa, o nuo jos sienų į atėjusį tarsi sužiūra visas K. Donelaičio "Margas svietelis". Čia ir toji saulelė, kuri budina svietą ir kurios pažadinti vargdieniai būrai triūsia, kurios šildomi gyvena su savo bėdomis ir džiaugsmis...

Sieninė tapyba K. Donelaičio "Metų" motyvais Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto filologijos fakulteto skaitykloje—didžiulis, savitas grafiko Vytauto Valiaus darbas. Dailininkas jį kūrė dvejus metus ir užbaigė šios aukštosios mokyklos 400-mečio sukaktuvių išvakarėse.

Susitikimas su K. Donelaičiu V. Valiui—jau antras: dailininkas yra iliustravęs Justino Marcinkevičiaus poemą "Donelaitis". Naujasis "Metų" darbas buvo ypač nelengvas.

—Vaizdinį "Metų" modelį sukūrė turime kiekvienas dar iš mokyklos dienų,—pasakoja autorius.—Nevienam jį papildė ir poemos iliustracijos. O kiekvienam dailininkui, besisemiančiam įkvėpimo iš šio literatūros kūrinio, norisi likti ir savitam. Reikėjo turėti galvoje ir tai, kad freskai parinktos

patalpos, kuriose mokysis jaunimas, kur reikalinga ypatinga ramumas ir susikaupimo atmosfera...

V. Valiaus darbe dominuoja K. Donelaičio poemos pagrindiniai motyvai—gamta, žmogus, darbas. Tai lyg amžini gyvybės ir veiklos simboliai, kuriuos dailininkas perkėlė į savo kūrinį išpūdingais spalvų ir erdvės sąskambiais. Autorius parodo žmogų darbo aplinkoje. Atgyja liaudies buities vaizdai, tarsi atkeliavę iš K. Donelaičio epochos, o drauge lyg nutolę nuo jos. Kūrinyje jaučiama gili pagarba "Metų" autoriui.

V. Valius yra iliustravęs daug klasikinės literatūros kūrinių. Tai ir A. Baranausko "Anykščių šilelis", Maironio, V. Mykoliaičio-Putino poezija, S. Daukanto surinktos pasakos. Jis sukūrė iliustracijas J. Degutytės, A. Maldonio, Just. Marcinkevičiaus, E. Mieželaičio poezijos knygoms.

Dailininkas šiuo metu ruošiasi iliustruoti lietuvių poezijos antologiją, kuri bus išleista Maskvoje. Ateities planuose—kitos knygos. Jos dailininkui—lyg skaidrūs, neišsenkantys įkvėpimo šaltiniai.

D. Plypytė

V. Valiaus freskos fragmentas.

kolūkiečių važinėja po tolimas šalis. Štai šiemet 8 gamybos pirmūnai su keliolapiais lankėsi socialistinėse šalyse. Pagaliau ir į mūsų ūkio kultūros namus dažnai atvažiuoja meno žmonės iš Vilniaus, kitur.

Aišku, naujojo kaimo kūrimas nesibaigia. Laikas kelia naujus reikalavimus. Ypač pastaruoju metu išaugo pramonės gaminių poreikiai, laukiame našesnių ir daugiau žemės ūkio mašinų.

Feliksas Kuckailis
Lazdių rajono Lenino kol.
garbės kolūkietis

MECHANIZAVO IR AUTOMATIZAVO

Tiksliosios mechanikos gamykla viena pirmųjų Panevėžyje įvykdė gamybos mechanizavimo ir automatizavimo programą, numatyta dešimtajam penkmečiui. Mechanizavime e che, pavyzdžiui, sumon-

tuotos staklės su skaitmeniniu programiniu valdymu. Pagal panevėžiečių užsakymą unikalius įrenginius pagamino Maskvos gamykla "Krasnyj proletary".

IRAŠYTAS Į SLOVĖS METRAŠTĮ

Motorlaivio "Maratas Kozlovas" jūreiviai, vadovaujami kapitono K.

Gudavičiaus, įvykdė septynerių metų krovinų pervežimo programą, davė valstybei pusantrą karto daugiau pelno negu buvo numatyta penkmečio plane. Kolektyvas įrašytas į sąjunginį darbo šlovės metraščių.

Tokių laimėjimų įgula pasiekė gabendama krovinus tarp Klaipėdos ir Vakarų Vokietijos Bremeno uostų.

Penkis su puse tūkstančio tonų vaisių šiemet surinko Jurbarko rajono Mičiurino sodininkystės tarybinis ūkis. Nuimti vaisių derlių ūkiui padėjo Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto studentai.
Nuotraukoje: talkininkavę studentai. G. Svitovaus nuotr.

Senajame Gondingos kaime

Garsi visoje Žemaitijoje senoji Gondinga—Plungės pirmtakė. Jos garsą ir šiandien primena didingai stūksantis piliakalnis, kuris paskelbtas valstybės saugomu VI-XIII a. respublikinės reikšmės archeologijos paminklu. Vakaruose plyti senovinė gyvenvietė, netoliese dar du piliakalniai, alkakalnis, vadinamas "Apieros kalnu", ir keli senkapiai, iš kurių viename laidota net V-XIII amžiuje.

Ši žymios praeities vietovė teikia turistams nemaža istorijos ir kraštovaizdžio žinių. Matyt, šitai atviliojo ir Mokslų Akademijos turistų grupė. Itin džiugu pažymėti šių turistų atidumą, rūpinimąsi mūsų krašto paminkliniu palikimu. Jie atsiliepė į turistų gamtos saugos komisijų iniciatyvą talkinti ieškant naujų paminklinių vertybių. Kaip žinoma, Lietuvos kraštovaizdį sparčiai keičia urbanizacija, taip pat nepermdaujamas laikas ranka rankon su kai kurių žmonių aplaidumu ir abejingumu graso paminklinėms vertybėms—jū tarpe ar ne labiausia medžiams. Antai padaužų išdegintas ir netrukus vėtrų parblokštas garsusis Vilniaus krašto "Ažuolų karalius" Dūkšto apylinkėje, perkūno suskaldytas vienas žymiųjų Zervynų kaimo azuolų, tik liūdnas Luošys beliko iš išdykėlių padegto storiausio Lietuvoje sibirinio klevo Taujėnų parke, kelininkai "nerado galimybes" išsaugoti didingiausio Karoliniškių draustinio azuolų prie naujojo greitkelio iš Žvėryno. Dar neišaiškintos priežastys, kodėl džiūsta vienas gražiausių Rietavo parke azuolų. Netęsdami šio liūdnoko ir visus susimąstyti kviečiančio sąrašo, tuo pačiu prisiminkime, kad nemaža vertingų medžiagų dar nepaskelbta paminklais.

Apsilankę Gondingoje, minėtieji Mokslų Akademijos turistai parašė radę azuolą senolį. "Plungės rajono Nausodžio apylinkės Gondingos kaime, prie Kazio Domarko sodybos, auga, kaip vietos žmonės sako, azuolas apie tūkstančio metų senumo . . . aplinkui azuolą šeši metrai, skersmuo apie pusantro metro. Šakos prasideda nuo 2.3 metro aukščio. Tame pačiame aukštyje—auglys, atsikišęs apie 40 centimetrų, kurio plotis—60, aukštis—60 centimetrų.

Toliau laiške rašoma, kad azuolų šakos eina daugiau į viršų. Aukštis apie 15 metrų. Viršuje buvo gandrulizdis.

— Maždaug 4 metrų aukštyje iš šiaurės vakarų pusės yra plyšys ar drėvė, taip pat apvalios drėvės

pastebėtos kamieno vakaruose ir šiaurėje. Taip pat minima, kad azuole yra įkaltų geležinių įtvirtinimų,—matyt, kažkas į jį buvo įkelta.

Būtų gražu paskelbti šį medį gamtos paminklu, nes čia pat yra garsusis Babrungo takas, kurį suprojektavo Vilniaus universiteto geografas ir kurį ruošiasi įrengti Plungės rajono "Socialistinio kelio" kolūkie žemdirbiai.

Sutrupinta iš "Komjaunimo tiesos"

TĖVO IR SŪNAUS SKULPTŪROS

Kauniečiai skulptoriai R. Antinis (tėvas) ir R. Antinis (sūnus) sukūrė savo miestui ne vieną kūrinių. Tai "Perkūnas", pritaipęs senamiestyje prie Perkūno namų, "Kanklininkas" prie Kauno pilies, "Į šventę"—naujame Dainavos rajone.

S. Nėries gatvėje ikurtas šių dailininkų skverelis. Jį kmet papildė nauji darbai, netrukus čia įsikurs "Kova", "Seima" bei kitos skulptūros, šiuo metu eksponuojamos parodoje Rygoje.

Detroit, Mich.

SVEIKINOM PRANĄ JOČIONĮ

Visiems gerai žinomas detroitietis Pranas Jočionis minėjo savo 90 metų gimtadienį š. m. spalio-October 27 d. Viena diena prieš tai, spalio 26 d., Detroito Lietuvių Klubu patalpose įvyko didelis balius pagerbimui Prano Jočionio jo gimtadienio proga. Susirinko apie 150 jo giminių ir draugų. Prie gražiai priręgtų stalų visi skaniai valgė ir gėrė. Balius prasidėjo 1 val. po pietų ir tęsėsi iki vakaro.

Prie iškilnių stalo sėdėjo Pranas Jočionis, jo sūnus Dr. Karl Yoshonis su žmona Janet ir jų vaikai Elaine ir Peter. Iš abiejų pusių šio stalo buvo pilni stalai giminių—apie dvyliką jų.

Baigiant valgyt, prasidėjo jubilato pagerbimui programa. Pirmininkavo Alfons Rye. Pasveikinęs jubilatą, pristatė jo gimines ir pakvietė penkis dalyvius specialiai pasveikinti Praną Jočionį. Kadangi Pranas yra narys visų pažangių organizacijų, tai buvo pakviesti ir kalbėjo: Antanas Vasaris—LDS 21 kp. pirmininkas, Frank Nakas—pirmininkas ALDLD 52 kp., Anna Daukus—pirmininkė Detroito Moterų Pažangos Klubu, Servit Gugas—LDS prezidentas ir Stefanija Masytė—Detroito Lietuvių Klubu pirmininkė.

Stefanija perskaitė sveikinimus iš kitų miestų: nuo Julia Andriulis, St. Petersburg, Florida, Alise ir Leonas Jonikas, Kingston, New York, ir nepaprastai gražų sveiki-

nima-laišką nuo Ievos Mizarienės, "Laisvės" redaktorės. Taipgi perskaitė eilėraštį, kurį parašė detroitietė Mary Bacevičienė:

"Linksmą prisiminti buvusią jaunystę
Ir sūnų auginus jo kudiakystę
Kada jis mažytis augo, bėginėjo
O vėliau mokyklą lankyti pradėjo.

Jis jau atsiekė profesiją savo
O tave senatvė taip greit pasigavo
Jau devintą dešimtį tu pragyvenai,
Labai daug naudingų darbų atlikai.

Pirmose eilėse tu visada stojai
Prieš skriaudas ir skurdą
tu drąsiai kovojai.
Tu nuo pat jaunystės jau laisvas esi
Ir raštu ir žodžiu apšvietą skleidi.

Esi švelnaus būdo gerbiamas visų,
Tu turi gausybę draugų ir draugių.
Gimtadienio proga linkime
laimės tau.

Esi reikalingas, gyvenk dar ilgai."

Baigdama, Stefanija iškėlė jubilatui gražų laikrodį nuo Detroito Lietuvių Klubu valdybos. Laikrodis stovės pas Praną kur nors namuose ant lentynos. Ant juodos lentelės yra užrašas auksinėmis raidėmis: "Presented to Frank Yoshonis on his 90th birthday by his many friends in recognition and appreciation for his numerous contributions and helpful assistance in the promotion and support of Lithuanian cultural activities, organizations and the newspapers "Laisvė" and "Vilnis". October, 1980."

Pagaliaus buvo pakviestas jubilatas Pranas Jočionis, kuris dėkojo Detroito Lietuvių Klubu valdybai už surengimą jam gimtadienio balius, visiems už atsilankymą ir už nuoširdžius sveikinimus. Prie to jis davė vadininkei Masytei \$180 ir prašė pasiųst po 90 dolerių abiem laikraščiams "Laisvė" ir "Vilnis" kaip auką; doleris už kiekvieną jo metų. Svečiai ilgai šnekučiavosi ir viešėjo klube.

Apie patį Jočionį

Pranas Jočionis gimė 1890 metais spalio 27 d. Metelių bažnytkiemy, Suvalkų gubernijoje. Jo motina buvo Morta, tėvas Antanas, kuris per dvyliką metų buvo Seirijų miestely teisėjas. Šeimoje gimė aštuoni vaikai, Pranas buvo aštuntas. Jubilatas atvažiavo pas brolius į Ameriką 1909 metais. Gyveno ir dirbo anglių kasyklose ir plieno fabrikuose Pensylvanijos valstijoje. Vėliau gyveno Westville, Illinois, ir dirbo visokius darbus. 1913 metais Čikagoje mokinos plaukų kirpėjo amato ir tą amatą turėjo per visą savo gyvenimą. Į Detroitą atvažiavo 1915 metais. Čia susitiko su Elizabeth Valeikiute ir su ja 1922 metais apsidėdė.

Išaugino ir išmokslo vienatinį sūnų Karl, kuris yra daktaras Lansinge, širdies ligų specialistas. Prano žmona Elizabeth mirė Detroito 1980 metais sausio 19 d. Ji buvo paraližuota, ir Pranas ją namuose prižiūrėjo pats vienas per šešius metus ir dešimtis su puse mėnesių.

Nuo pat atvažiavo į Ameriką dirba tarpe pažangių lietuvių. Prklauso prie LDS 21 kp., ALDLD 52 kp., Detroito Lietuvių Klubu, remia ir skaito "Laisvė" ir "Vilnis". Nuoširdžiai remia finansiniai ir moraliai visas pažangias organizacijas ir pažangų judėjimą Amerikoje. Sunku rast kitą tokį nuoširdų ir malonų draugą. Todėl mes visi susirinkome ir pagerbėme jį jo 90 metų gimtadienio proga. Ilgiausiu, linksmu ir sveiku metų Jums, Pranai Jočionil
Stefanija

St. Petersburg, Fla.

Spalio 4 d. įvyko klubo susirinkimas. Platų raportą davė, pirm. Valys Bunkus. Jis rūpinasi šia įstaiga, kaip niekas kitas taip nesirūpins. Už tai gavo daug apdovanojimų. Klubas dikrai gražiai atrodo, visas gražiai nudažytas. Kiemas (parking lot) suženklintas, medeliai, gėlės apravėti, apkarpyti. Ačiū J. Harmatuk. Jis yra sodininkas. Tai buvo jo profesija iki jis išėjo į pensiją. Jam padeda ir mūsų nariai Kuzmickai ir Vaitkai, už tai viskas labai gražiai atrodo. Svetainės vidų puošia paveiksai, nupiešti ir dovanoti dailininko Prano Mockapetrio. Ačiū visiems už rūpestingumą sava įstaiga.

Po sunkios ligos mirė Walteris Strolis. Buvo pagerbtas vienos minutes atsistojimu. Čia šermėnų nebuvo, parvežtas į Čicagą. Liko liūdeti žmona Marge, dukra ir sūnus, broliai ir sesutė Lietuvoje. Širdinga užuojauta jo šeimai. Walteris Strolis visą laiką gyveno Čikagoj. Dirbo siuvimo imonėj kaip prosytojas. Išėjęs į pensiją, atvažiavo į Clearwater, Fla., apie 30 mylių nuo St. Petersburgo. Įstojo į klubą. Skaitė "Vilnį", buvo A.L.D. 45 narys. Visus rėmė kiek galėjo. Buvo draugiškas, tykaus būdo, sugyveno su visais. Mėgo muziką. Mokėjo groti akordoenu. Sutikdavo groti mūsų organizacijoms. Visi buvo labai patenkinti jo muzika. Tik gaila, kad neilgai jis džiaugėsi pensininko gyvenimu. Ilgus metus dirbęs prosytoju sugadino sveikata. Tai pakirto jo gyvybę.

Jau prasidėjo parengimų sezonas. Mūsų Dainos Mylėtojų choras pradėjo pamokas. Atostogautojai, kurie buvo išvažiavę praleist vasaros karščius kur nors kitur, jau sugrįžo sveiki, pailsėję, pasitenkinę. Nuo dabar bus pietūs kas šeštadienis. Kviečiame visus iš arti ir toli. Mūsų naujos šeimnininkės padaro skoningus pietus ir pigia kaina. Gera muzika. Lietuviška daina. Proga susitikti su senais pažįstamais ir įsigyti naujų pažinčių.

Svečiai. Atvažiavo Floridoj žiemą praleist P. Simenienės sūnus iš New Yorko, dainininkas Stasys Vineikis, iš Binghamton, N. Y. ir iš Philadelphiaijos lietuvis dvasiškis. Jam labai patiko mūsų įstaiga ir lietuviška daina. Mes kviečiame ir laukiame svečių. Pas mus nėra šalnų, sniego. Saulutė šypsosi kasdien.

Turime daug ligonių: Milda Lukienė vėl buvo išvežta į ligoninę. Dabar namie, aplankykite ją, suraminkite. M. Judzintienė seniai serga, viena gyvena., Ejo prie telefono, kojos susipynė, puolė ir visa susitrenkė. Pažeidė akį. Nelė Petronienė dar ne namie, gydosai pas pažįstamus.

Pranas Kontenis atvažiavo pasišildyti Floridos saule. Jis atvažiavo kas metai. Jis ne tik svečias, bet kai kur prisideda ir su darbu. Staiga susirgo. Išvežtas į ligoninę ir buvo operuotas. Sveikata gerėja, bet dar ligoninė. Jonas Stančikas dar kritiškam padėjime. Larry Strack buvo slaugymo namuose. Prisimetė plaučių uždegimai ir vėl į ligoninę. Prieš mėnesį jam buvo nupjauta dešinė koja aukščiau kelio. Nors ir airių kilmės, bet pritaipo prie lietuvių, yra mūsų narys. Sveikas būdamas mums padainuodavo, turi malonų tenoro balsą. Gaila visų ligonių. Linkiu visiems greit pasveikti.

J. Andrušenė
Vilnis, 1980 lapkričio 13

Lankėsi svečias iš Lietuvos

I Ameriką yra atvykęs ilgesniam laikui pasisvečiuoti Vilniaus universiteto bibliotekos direktorius Jurgis Tornau. Jis čia atvyko iškvietas asmenine viza. Pusėtinai jau pavaziņėjo po šalį, buvo staptelėjęs daugelyje didesnių miestų, dabar vieši Čikagoje pas brolių.

J. Tornau viešnaę daugiausia išnaudoja susipažinimui su įžymėnėmis bibliotekomis, jų turtingumu ir darbu. Įdomiausi ir didesniems privatiškoms bibliotekoms. Domsis muziejais, paminklais, žinoma, ir žmonių gyvenimu.

Radęs atliekamo laiko buvo užėjęs ir į "Vilnius" įstaigą. Ir tai buvo antras jo lankymasis. Pirmą kartą "Vilnius" įstaigoje jis lankėsi prieš daugiau kaip dešimt metų, kai buvo atvykęs irgi ilgesniam laikui.

Svečias redakcijoje susitiko su nuo seniai savo pažįstamu S. J. Jokubka. Paskutinį kartą jie matėsi Vilniuje 1969 metais, kai Jokubka buvo nuvykęs atostogų porai mėnesių. Buvo daug ko pasišnekėti po tiek laiko nesimatymo. Draugai pasikeitė suvenyrais. X.

MIAMI, FLA.

Sekmadienį, spalio 26 d., po L. S. Klubu pietų vyko LLD 75 kp. narių susirinkimas. Kadangi neturėjom susirinkimo nuo birželio mėnesio, tai buvo daug reikalų.

Nuo rodyto filmo pelno liko mažai. Mat, tą dieną Miamijs vyko negrų varguomenės sukilimas, daug mūsų narių bijojo važiuoti ir netgi išeiti iš namų. Dėl to į filmo rodyką mažai susirinko.

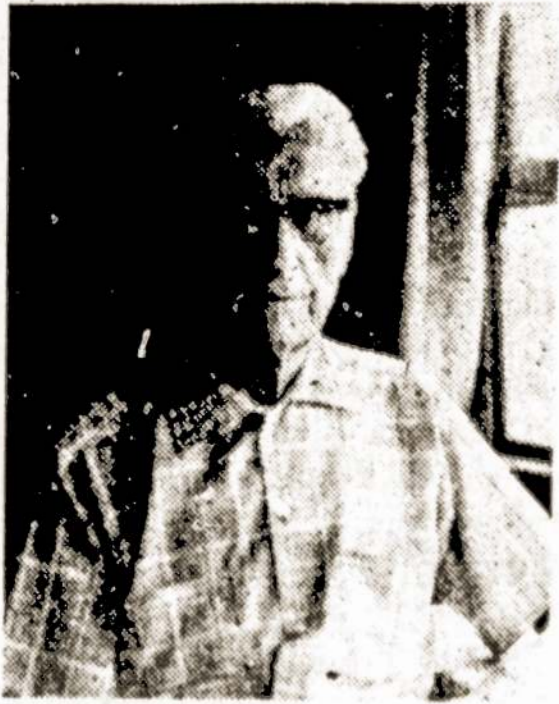
Susirinkimas nutarė lapkričio 16 d. surengti pietus spaudos naudai. Bus bandoma turėti ir programėlę. Įsitėmkyte šią datą ir dalyvaukite. Pietūs vyks Lietuvos Socialinio klubo salėje.

Kitus susirinkimus turėsime kas antrą mėnesio trečiadienį kartu su L. S. Klubu susirinkimais, tik valandą anksčiau.

Draugas Juozas Zutra aukojo \$5 "Vilnius" vajui. M. N.

Išvyko pailsėti

K. DANYLA

Ilgametis "Vilnius" bendradarbis ir rėmėjas drg. K. Danyla neseniai atšventė savo garbingą 93 metų amžiaus jubiliejų, kur buvo gausaus būrio draugų gražiai pagerbtas. Jo giminaičiui Zigmui Baltušui kviečiant, jis išvyko spalio 18 d. į Miami Beach, Fla. pasisvečiuoti pas Z. ir V. Baltušius ir praleisti šiltame klimato žiemos sezoną.

Linkėtina mielam Danylai nuotaikingai praleisti žiemą Floridoje ir sulaukus šilto pavasario grįžti į Čikagą, kurioje tiek daug gražaus gyvenimo praleista ir tiek pavyzdžių darbų atlikta. Helen Bordner

Vilnis, 1980 lapkričio 13

KULTURIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Spalio 21 dieną buvo Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas, į kurį atsilankė gana daug narių. Pirmininkė U. Juodaitienė atidarė susirinkimą ir paprašė narių atsistoti vienai minutei, kad tyloje pagerbus mirusios narės Barbutės Gelgaudienės atminimą.

Valdyba davė raportą iš savo veiklos, pažymėdama, kad dirbusios, kiek sąlygos leido draugijos labui.

"Vilnius" vajuos komisijos narė J. Marazienė raportavo, kad dirbanti, kiek sąlygos leidžia, net pati pamokėjusi už 6 prenumeratas į T. Lietuvą. Susirinkime drg. Albertina Jakienė ne tik pasimokėjo už prenumeratą, bet dar įteikė \$100 "Vilniai" paramos. Taipgi ji pasimokėjo ir už "Laisvės" prenumeratą. Mary Nikas pasimokėjo už prenumeratą, Adelė Copin net už 3 prenumeratas pasimokėjo. Eva Senkus pasimokėjo už prenumeratą ir įteikė \$8 paramos. Kitos narės pasižadėjo mokėti prie pirmos progos. Bet yra ir tokių narių, kurios pasimoka kitiems vajininkams.

Sekr. J. Marazienė įteikė \$5, kuriuos jai davė drg. Anelė Dočienė jos gimtadienio proga. Taipgi pirm. U. Juodaitienė įteikė \$5 nuo Nellie De Schaaf jos gimtadienio ir 40 metų vedybinio gyvenimo sukakties proga.

Mieli svečiai iš Tarybų Lietuvos

Spalio 20 d. vėlai vakare suskambėjo telefonas. Užgirdau Helen Šarkiūnienės balsą iš St. Petersburg, Fla. Susijaudinau, nes apie 10 val. vakaro niekas neskambina, o dar iš Floridos. Skubiai užklausiau, kas atsitiko? Helen sako, viskas tvarkoje, tik noriu pranešti malonią žinią, kad rytoj, spalio 21 d., atvyksta pas mus svečių iš Tarybų Lietuvos, mano sesutės dukra su vyru. Jie yra: Audronė ir Vytautas Meškauskai, abu profesoriai Dotnuvos Žemės ūkio akademijoje.

Svečiai žada pasisvečiuoti mūsų šalyje virš poros mėnesių. Žada apsilankyti ir Čikagoje ir pasimatyti su vilniečiais. Helen dar pridėjo, kad jie jų laukė pereiniais metais, bet nesulaukė, o dabar sulaukė ir esą labai patenkinti.

Spalio 22 d. Šarkiūnai suruošė svečių priėmimą Senyvu Piliėčių klube ir sukvietė gražų būrį savo draugų, kad supažindintus su mieliais svečiais. J. Urmonienė

Čikagos seneliai ima judėti

Columbus dieną Čikagos senyvo amžiaus žmonių būrys autobusais ir kitomis priemonėmis susirinko prie McCormick Place išreikšti protestui prieš bankierių ir biznierių įmonių perkeldinėjimus į užsienį, kuomet Amerikos darbininkai netenka darbo. Susirinkusieji norėjo pasakyti Amerikos Bankierių Susivienijimo suvažiavimo dalyviams, kad šios šalies darbininkai netoleruos jų vedamos politikos, nes virš 8,000,000 darbininkų šioje šalyje neteko darbo tik dėl to, kad daug dirbtuvių perkelta į kitas šalis ir ten gaminami reikmenys pigiau, o atvežti į šią šalį pardavinėjami aukšta kaina.

Deja, ši kartą policija sulaukė darbininkų delegaciją ir ji nepasiekė bankierių konferencijos. Bet minia, kuri susidėjo iš apie 5,000 žmonių, pasižadėjo nenuleisti rankų ir tęsti kovą prieš turuolių užmačias perkeldant dirbtuves į užsienį.

Dalyvė O. J.

Mary Nikus pranešė, kad besikeldama į naują butą drg. Estelle Bogden skaudžiai susižeidė, taip kad teko kreiptis prie gydytojo ir už tai negalėjusi dalyvauti susirinkime.

Prisiminta, kad mūsų nuolatinis talkininkas Juozas Budris mirė, tai narės sustojo ir tylos minute pagerbė jo kilnų atminimą.

Buvo politinės diskusijos prezidentinių rinkimų klausimu.

Atžymėti šių narių gimtadieniai: A. Copin, A. Dočienė, O. Jakubkienė, K. Ainorienė, Nellie De Schaaf. Joms palinkėta ilgo, sveiko ir darbingerio amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų.

Kitas draugijos narių susirinkimas bus lapkričio 18 d., 12 val. dieną, "Vilnius" salėje. Prašau narių nepamiršti. Sekr. J. M-nė

Lietuvių Darbininkų Apšvietos draugijos narių žiniai

Siuomi primename, kad Lietuvių Darbininkų Apšvietos Draugijos narių susirinkimas įvyks lapkričio 22 d., 12 val. dieną, "Vilnius" salėje. Labai svarbu, kad visi nariai dalyvautų, nes šiame susirinkime bus svarstomas "Vilnius" namų reikalas. Taipgi bus renkama draugijos valdyba 1981 metams.

Nesistengsiu apibūdinti reikalo svarbą, tik priminsiu, kad šiame susirinkime turėsime nuspręsti tolimesnį pastato išlaikymo reikalą. Tad prašau ir raginu visus minėtos draugijos narius į šį susirinkimą atsilankyti.

Eūkite malonūs ir nepalikite šio reikalo neapsvarstę. Sekr. J. M-nė

NEŽINOMAS ONOS MILLER LIKIMAS

Rugsėjo 10 d. gavome drg. Onos Miller (buv. Remeikienės) iš Pittsburgh, Pa., pranešimą, kad nuo širdies smūgio mirė jos vienturtis sūnus Vytautas (Victor) Remeikis, kuris buvo palaidotas rugsėjo 13 d. Ji kreipėsi į "Vilnius" kolektyvą pagalbos, kad kas atvyktų padėti jai reikalų sutvarkyti, nes ji nepajėgianti pavaikščioti. Taipgi labai nusilpęs jos regėjimas. Vilniečiai bandė surasti drauga, kuris pas ją vyktų, bet deja...

Kiek vėliau bandėme skambinti jai telefonu, bet gavome pranešimą, kad telefonas išjungtas.

Kokioje padėtyje ji dabar randasi ir kur, nežinome. Prašome Pittsburgh, Pa., ar artimos apylinkės draugų pasiteirauti apie Onutės likimą ir pranešti redakcijai. Ona daug dirbo organizacijose, rašė į spaudą ir sakė puikias kalbas, tad dabar turėtume jai ištiesti pagalbos ranką ar bent aplankyti. Jei ji kur nors patalpinta slaugymo namuose, tai pati jau matomai nepajėgia apie save pranešti. Lauksime žinios.

Vilnietė

NETEKOME DRAUGO JONO A. SHATKAUS

Po sunkios ligos spalio 15 d. mirė Jonas A. Shatkus, Peoria, Ill., ligoninėje, sulaukęs 95 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje, Tauragės rajone, Vitkaičių kaime. Jo tėveliai Bernardas ir Ona (Jonikaitė) Šatkai augino 5 sūnus ir 3 dukras. Jonas gimė 1885 m. birželio 15 d. Visi Šatkų šeimos nariai jau mirę, o dabar ir Jonas mirė.

1909 metas Jonas sukūrė šeimos židinį su Ona Aleksiuote, Farmington, Ill. Velionis daugelį metų dirbo anglies kasyklose.

Velionis buvo pažangios minties, skaitė pažangią spaudą ir ją stambiai rėmė. Nuo pat LDS susiorganizavimo buvo vietinės kuopos nariu. Šatkų duktė Alma buvo kuopos sekretorė.

"Vilnis" ir "Laisvė" neteko ilgamečio skaitytojo ir rėmėjo, o jo žmona Ona neteko mylimo vyro, su kuriuo išgyveno 71 metus. Taipgi sūnus Jurgis, dukros Pat ir Alma bei jų šeimos neteko brangaus ir mylimo tėvo bei uošvio, taipgi 4 anūakai ir 6 proanūakai mylimo tėvuko.

Labai gaila to lietuviško ažuolo ir nepavduojamo pažangiečio, kuris visą savo brandų gyvenimą skyrė darbo žmonių reikalams ir kovoms. Jis atliko pilnai susipratusio žmogaus pareigą. Jo gražus gyvenimas gali būti tikru pavyzdžiu likusiems.

Poilsio Jam Parkview kapinėse, Peoria, Ill.

Antoinette M. Gerdus
200 Carlson Ave. 15-C
Washington, Ill. 61571

Ex Mainierių klubo narių žiniai

Primenu visiems Ex Mainierių Draugiško klubo nariams, kad mūsų susirinkimas įvyks šiu metų lapkričio 15 d., 12 val. dieną, "Vilnius" salėje. Prieš susirinkimą, kaip visuomet, turėsime draugišką pasivaišinimą. Netruks kumpio, pyrago, tortų ir kavutės. Tad ateikite laiku, kad galėtumėte kartu pasivaišinti. Be to, bus dovanų pasikeitimas, kurių nariai visuomet atsineša.

Susirinkime turėtume pagalvoti, ar nereiktų suruošti kokį renginį ir žiemos švenčių proga gražų narių pasivaišinimą?

Lauksiu skaitlingo narių atsilankymo. Ypatinai primenu tiems nariams, kurie atsilikę duoklių mokėjime. Atsilankykite ir pasimokėkite, kitaip nustosite narystės teisių.

Iki malonaus susitikimo lapkričio 15 d. susirinkime.

Sekr. John Feiza

CICERO, ILL.

PAVOGĖ AUTOMAŠINĄ

Mindaugas Baukus, 1615 S. 49 Ave., Cicero, skundėsi policijai, kad nežinomas piktadarys įsibrovė į jo garažą ir pavogė jo 1979 metų Toyota automašiną. Policija ieško piktadario.

ooo

NETOLI NUBĖGO

Vince Bukauskas "pamiršo", kad negalima mieste greitai važiuoti, privažiavęs prie stovinčios automašinos 3500 skvere, Oak Park Ave., trenkė ir pusėtinai apdaužė stovinčią automašiną. Policija sako, kad už "skubumą" Vincei teks atsakyti ir padarytą žalą atlyginti.

John Feiza
9

Kaip eina "Vilnies" vaju

Tenka pasakyti, kad "Vilnies" vaju darbas dar vis neįsisiūbuoja. Tiesa, ėkagietė Julia Marazienė, detroitietė St. Masytė ir sanpetersburgietė Julia Andriulienė pasiektais savo darbo rezultatais jau džiugina, nors darbe yra tam tikrų trukdymų. Bet vistiek džiugu, kad vadininkų eilė ilgėja ir visi nuoširdžiai imasi darbo.

Vajininkai išsirikavo taip (iki spalio 24 d.):

Julia Marazienė-ALMK, Chicago, Ill.	1160
St. Masytė, St. Clair Shores, Mich.	980
Julia Andriulienė, St. Petersburg, Fl.	480
Elizabeth Margis, Grand Rapids, Mich.	240
Violet Trask, San Leandro, Cal.	240
Raymond Stakėnas, Scottville, Mich.	240
Frank Vaitkus, Chicago, Ill.	240
B. F. Kubilius, Hot Springs, Ark.	160
Alvina Strich, Kenosha, Wis.	160
Anna Bernat, Los Angeles, Cal.	160
John Perkūnas, Worcester, Ma.	80
J. Daujotas, Benld, Ill.	40
Magdalena Novitski, Miami, Fl.	40
J. Petraus, Cleveland, Ohio	40
Antonette Rackauskas, Ward Hill, Mass.	40
Regina Trakimavičius, Worcester, Ma.	40
Per raštine	1440

"VILNIES" \$20,000 FONDUI

\$1,000.00
APOLONIA BECHIS, Miami, Fl.

\$500.00
LLD—45 kp., St. Petersburg, Fl. per Juliją Andriulienę

\$200.00
LLD—75 kp., Miami, Fl. per Magdalen Novitski

\$100.00
FRANK ULINSKAS, Detroit, Mi.
LLD—198 kp., Oakland, Cal. per Violet Trask
MIAMI AIDO CHORAS per Frank Mankauskas
LLD—145 kp., Los Angeles, Cal. per Walter Raila
ALBERTINA JENKINS, Chicago, Ill.

\$84.00
LLD—75 kp., Miami, Fl. per Magdalen Novitski

\$55.00
FELIX BEADAL, Pensacola, Fl.

\$50.00
H. ir F. MANKAUSKAI, Miami, Fl.
M. ir B. F. KUBILIAI, Hot Springs, AR

\$40.00
MIAMETIS—Sisevičių švogerių—paminėjimui Lietuvos 40 metų sukakties.
CONSTANCE THOMAS, Johnson City, N. Y.

\$30.00
MRS. M. STRAUSS, San Leandro, Cal.

\$25.00
ROMUALDAS MASLAVESKAS, Springdale, Pa. dėl atminimo uošvio Charles Melnis mirties 10/23/79

\$20.00
MARY KVETKAS, No. Miami Beach, Fl.
A. DOCKUS, Redford, Mi.
F. KALANTA, Shrewsbury, Ma.
J. VAITKUS, Seminole, Fl.
V. KIRVELA, Lincoln Park, Mi.
N. GAVCUS, Hot Springs, Ar.
P. SENKUS, Hot Springs, Ar.
F. ir A. Makarevičiai, Sheboygan, Wis.
FRANK BUNKUS, St. Petersburg, Fl.

\$15.00
ANNA ALAUSKAS, Worth, Il.

\$10.00
MARY PALEVICH, Herrin, Ill. dėl atminimo vyro MIKE PALEVICH.

10

ANTOINETTE GERDUS, Washington, Il.

P. Žukauskienė, Westwood, Ma.
ELIZABETH MARGIS, Grand Rapids, Mi.

K. ir A. NARAVAI, Shenandoah Heights, Pa.
AGNES VYLONIS, Dowagiac, Mi.
MARY SAMETIS, Haverhill, Ma.
F. BUNKUS, St. Petersburg, Fl.
A. DOCKUS, Cicero, Il
JOHN PETKUNAS, Worcester, Ma.

ELIZABETH FRAIMONT, Somerville, Ma.
ALBERT ZUKAS, Cleveland, Oh
K. B. KAROSS, San Leandro, Cal.
M. MOZURAITIENE, San Leandro, Cal.

M. SISCO, Ludington, Mi.
MARY SMALSTIS, Ludington, Mi.

RAYMOND STAKENAS, Scottville, Mi.
T. BUDRIONIS, Seminole, Fl.
J. DELTOVA, Princeton, In
W. ir M. RAILAI, Whittier, Cal.
J. BUTKUS, Detroit, Mi.
J. ir J. ZIURAI, Hot Springs, Ar
S. STASIUKAITIS, Fairview, N. J.

\$8.00
A. BAUBLIS, Willow Springs, Il.
MARTHA MARQUARDT, Chicago
EVA SANKUS, Chicago

\$5.00
JOS. KRAUZAITIS, So. Windsor, Ct.

J. P. MILLER, Seminole, Fl.
J. WHITE, St. Petersburg, Fl.
JOHN SENKUS, Worcester, Ma.
L. TVASKA, St. Petersburg, Fl.
S. WILKŪNAS, Grand Rapids, Mi.
A. BUTKIS, La Grange Park, Il.

\$3.00
CHARLES PECHULIS, Beaumont, Cal.

ANNA JACOBS, Chicago
HELEN TRUSK, Chicago
A. BACEVICH, Chicago
JULIA URMON, Chicago
JOHN COPIN, Chicago

\$2.00
ANNA MUZIKEVICZ, Easton, Pa.
MRS. A. YUNDUL, Pembroke Pines, Fl.
EUGENE ALEXANDER, Miami, Fl.
K. KAZLAUSKAS, Grand Rapids, Mi.

\$1.00
J. SENKUS, Grand Rapids, Mi.

Buvo\$ 787.00
Iplaukė dabar3,065.00
Viso\$3,852.00

"Vilnis" ieško namų prižiūrėjo

Mirus ilgamečiui "Vilnies" namų prižiūrėtoji drg. Juozui Budriui, būtina ir skubiai reikalingas namų prižiūrėtojas. Yra tinkamas butas su visais patogumais pavieniui ar porai. Prašome atsišaukti, kas sutiktų prižiūrėti namą ir pastoviai apsigyventi. Dėl sąlygų susitarsime. Prašome atsišaukti arba paskambinti administracijai—312-842-7325. "V." Adm.

A. Jakienė įteikė "Vilniai" šimtinę

Albertina Jakienė

Jau per eilę metų prie "Vilnies" vaju drg. Albertina prisideda su šimtinėmis. Ji tai padarė ir šį kartą. Spalio 21 dieną atėjo į kultūriečių susirinkimą ir įteikė \$100. Be to, pasimokėjo prenumeratą ir dar pasimokėjo už "Laisvės" prenumeratą. Sakė, kad neseniai "Laisvei" įteikė \$60 dovanų.

Jei taip visi rūpintųsi "Vilnies" reikalais, kaip gražiai ir pavyzdinčiai rūpinasi drg. Albertina, tai "Vilnies" ateitis dar būtų ilgai užtikrinta.

Nuoširdus jai dėkui už paramą ir parodytą tikrą meilę laikraščiu.

Vilnietė

RŪPINASI PAŽANGIA SPAUDA

Adele Copin užėjo į "Vilnies" raštine ir užmokėjo 3 prenumeratas, viena jų nauja. Be to, ji nepamiršo laikraštį paremti. Viso ji įteikė \$145. Iš jų \$3 paramos. Nuoširdus dėkui Adelei. V-tė

PUIKI DOVANA "VILNIAI"

Gavome gražų laiškutį iš Miami, Fla., kurį rašo Frank Mankauskas. Jį talpinsime, kaip parašytas.

"Gerbiami vilniečiai,

Prisiunčiu Jums piniginę perlaidą sumoje \$150. Pinigai skirstomi taip: Miami Aido choras aukoja "Vilnies" paramai \$100 ir linki, kad "Vilnis" ilgai gyvuotų. Frank ir Helen Mankauskai siunčia "Vilnies" paramai \$50. Kas ir sudaro minėtą sumą. Linkime visiems darbuotojams viso geriausio.

Draugiškai,
Frank Mankauskas"

NUOŠIRDŪS LINKĖJIMAI

Gerbiami vilniečiai,

Siame laiškutyje rasite čekį sumoje \$30. Iš jų \$10 už laikraščio prenumeratą, o likusieji \$20 tai bus parama laikraščiu.

Aš labai mėgstu skaityti laikraštį "Vilnis" ir viską perskaitau, kas jame parašyta. Bet mano vyras Frank, tai jau pora metų negali skaityti, nes jo akys apsilpo. Jis jau sulaukė 90 m. a., bet šiaip dar jaučiasi neprastai, tik visas nesmagumas, kad akys apsilpo.

Linkiu visiem geros sveikatos ir stiprybės darbe.

Ona Makarevičienė
Sheboygan, Wisc.

Parama "Vilniai"

Gerb. vilniečiai:

Cia rasite perlaidą sumoje \$84.00. Tai Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos Centro Komiteto auka "Vilniai". Tai nedidelė auka, bet mes tik tiek išgalėjome. Kanadiškais skyrėme \$100, bet pavertus amerikoniškais tas šimtelis susitraukė.

Linkime geriausios sėkmės jūsų darbe.

Draugiškai,
J. Yla

"VILNIES"

DIREKCIJOS TARIMAI

Spalio 25 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos posėdis. Dalyvavo visi direktijos nariai išskyrus J. Copin. Pirm. Estelle Bogden atidarė susirinkimą ir prašė direktorių atsistoti ir viena minute tylos pagerbti mirusio direktijos nario Juozo Budrio atminimą.

Finansinį raportą davė administratorė Nellie De Schaaf. Redakcijos raportą davė S. J. Jokubka. Jis žymėjo, kad redakcijos darbas eina gerai. J. Marazienė pranešė, kad vargu begalėsianti dirbti redakcijoje, nes jos ligonis reikalauja neatlaidžios priežiūros, taip kad jei dalykai nepagerės, ji bus priversta bent laikinai pertraukti redakcinį darbą.

Ziemos švenčių sveikinimus sutiko tvarkyti Nellie De Schaaf.

Nutarta parašyti paieškojimas per spaudą "Vilnies" namo prižiūrėtojo.

Duotas raportas, kad spalio 5 d. surengtas T. Lietuvos 40 metų paminėjimas pavyko gerai.

Lietuvių Darbininkų Apšvietos Draugijos valdyba pranešė, kad susirinkimas šaukiamas lapkričio 22 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Pakvietė visus draugijos narius dalyvauti.

"Vilnies" bazaro klausimas liko nesvarstytas, nes buvo daug kitų skubių reikalų.

Sekantis direktijos posėdis įvyks lapkričio 29 d., 12 val. dieną.

Direk. sekr. J. M-nė

Gražus laiškutis

Drg. Konstancija Thomas iš Johnson City, N. Y. rašo:

"Gerbiami "Vilnies" Adm. Prisiunčiu čekį vertės \$50. Iš jų \$10 už prenumeratą, o kitus \$40 skiriu į fondą. Linkiu visiems geros sveikatos ir sėkmės darbe.

K. Thomas
Johnson City, N. Y.

PAIEŠKOJIMAS GIMINAIČIŲ

Mano dėdė Juknevičius ilgus metus gyveno Čikagoje, bet dabar jau miręs. Jo du sūnūs Alfonsas ir Jonas Juknevičiai gyvena San Francisco, Cal., bet neturiu jų adreso. Labai prašyčiau, kad jie patys ar kas apie juos žino, parašytų man. Už tai būsiu dėkingas.

Lithuania-USSR
Pasvalio rajonas
Joniskėlio paštas F.
K. Poželos g-vė 25
Juknevičiui Edvardui, Stasio
235240

Vilnia, 1990 lapkričio 13

Aplankėme ligonius "Vilnius" skaitytojus

Ludingtono ir Scottville, Mich., apylinkėje savo laiku buvo gana daug lietuvių. Nemažai jų skaitė laikraštį "Vilnis" ir turėdavo skaitlingas sueigas, piknikus ir panašiai. Jau jų mažai beliko, bet savo pamėgto laikraščio nepamiršta.

Vieną dieną sumanėme aplankyti ligonius bei šiaip "Vilnius" skaitytojus. Pirmiausiai sustojome pas drg. Mary Sisko. Ją radome ne per geriausioje nuotaikoje. Ji sakė, kad grybavusi ir pavargusi, tad ims laiko iki sutvirtės. Atnaujino "Vilnius" prenumeratą ir dar pridėjo paramos \$10.

Užsukome pas Marytę Smalstienę. Ją radome gerame ūpe, tik netvirčiausią sveikatoje. Ji sako, nepajėgianti pasigaminti maisto. Džiaugiasi, kad 5 kartus per savaitę atveža jai pagamintus šiltus pietus. Ji atsinajina "Vilni" sau ir dar užmokėjo už du metus savo giminaičiui Lietuvoje, kuris labai

mėgsta skaityti "Vilni". Be to, ji įteikė dar \$10 paramos laikraščiu.

Apie Petrą Smalstį tiek tenka pasakyti, kad jis dar vis randasi Manistee Care Center (slaugymo namuose). Labai gaila, kad jis nepažįsta žmonių. Kai aplankai ir matai, kad jis net nežino, kad ji aplankai, tai darosi nesmagu. Bet ką galima daryti, kad toks skaudus likimas jį palietė. Tik galima apgalvestauti, o po aplankymo pats susijaudini.

Viso "Vilnius" administracijai pasiunčiau \$100. Iš jų \$70 už laikraščio prenumeratą ir \$30 paramos. Tiesa, nepaminičiau, kad ir R. Stakėnas pasimokėjo už laikraštį ir dar pridėjo \$10 paramos.

Dėkui už atsinajinimą laikraščio ir už paramą. Ligoniams linkiu pasveikti ir vėl džiaugtis gyvenimu.

Kaimynas

Mirė Monica Cook-Savukaitė

Iš laikraščio "Sun-Times" sužinojome, kad mirė daugeliui pažangių lietuviams žinoma Monica Cook-Savukaitė, buvusios "Vilnius" knygvedės Mildred Fribert-De Voss sesuo. Paliko sūnų bei daug gimičių. Buvo pašarvota Original Weinstein & Sons koplyčioje. Laidotuvės vyko lapkričio 1 dieną ir buvo privatiškos.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Spalio 23 d. sukako metai, kaip 1979 m. spalio 23 d. negailestinga mirtis išskyrė iš gyvųjų tarpo mūsų mylimą tėvelį ir uošvį Charles Melnį, sulaukusi 88 m. a. Velionis gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 70 metų. Ilgiausiai gyveno Pittsburgho apylinkėje. Buvo nuolatinis "Vilnius" skaitytojas ir rėmėjas. Taipgi skaitė ir "Laisvę".

Velionio žmona Julija Melnienė mirė 1979 m. gruodžio 10 d.

Nors jau metai, kaip mes neteko me brangių tėvelių, bet jų gražus gyvenimas pasiliks mūsų mintyse ir širdyse iki jos plaks.

Jo pagarbai siunčiu \$25.00.

Nuliūdęs žentas

Romualdas Maslauskas
ir šeima

MIRĖ RAYMONDAS STAKĖNAS

Laišku iš Scottville, Mich., gavome pranešimą, kad ten mirė plačiai apylinkės lietuviams žinomas Raymondas Stakėnas, ilgametis laikraščio "Vilnius" skaitytojas ir aktyvus vadininkas.

Scottvilles lietuviai neteko nuoširdaus bičiulio, vieno iš jaunesniosios kartos žmogaus, daug padėjusio ne vienam nelaimės ar bėdos atvejuje. Laikraštis "Vilnis" neteko taip reikalingo darbuotojo.

Giliausia užuojauta jo žmonai ir šeimai, bei giminėms, pažįstamiems ir draugams.

MIRUS

Benjamin Krisiken

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Onai, broliui Joseph Ribokas ir jo šeimai, uošvei Mortai Gužauskienei, brolienėms Nancy Gordon, Emily White ir jų šeimoms bei visiems kitiems giminėms ir idėjos draugams-ėms.

Žinokite, kad ir mes kartu liūdime, netekę nuoširdaus idėjos draugo.

WALTER ir MARIAN SLENCH
DON SLENCH
LINDA ir GARY SANTWIRE

MIRUS

Benjamin Krisiken

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Onai, broliui Joseph Ribokas ir jo šeimai, uošvei Mortai Gužauskienei, brolienėms Nancy Gordon, Emily White ir jų šeimoms bei kitiems giminėms ir idėjos draugams-ėms.

Žinokite, kad ir mes kartu liūdime, netekę nuoširdaus idėjos draugo.

BERNICE MATALIS
ADOLPH MATALIS
TERESA MATALIS

MIRUS

Benjamin Krisiken

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Onai, broliui Joseph Ribokas ir jo šeimai, uošvei Mortai Gužauskienei, brolienėms Nancy Gordon, Emily White ir jų šeimoms bei visiems kitiems giminėms ir idėjos draugams-ėms.

Žinokite, kad ir mes kartu liūdime netekę nuoširdaus idėjos draugo.

ADOLPH ELANIS,
Phoenix, Ariz.
LEE ir BOB VALAITIS ir šeima,
Baton Rouge, La.

MIRUS

Benjamin Krisiken

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Onai, broliui Joseph Ribokas ir jo šeimai, uošvei Mortai Gužauskienei, brolienėms Nancy Gordon, Emily White ir jų šeimoms bei kitiems giminėms ir idėjos draugams-ėms.

Žinokite, kad ir mes kartu liūdime, netekę nuoširdaus idėjos draugo.

MR. ir MRS. PETER DAPSER
M. BATUTIS šeima
VOLLIE ir RAY JANKEL
ESTELLE ir AL MALESH
ANN PETERS

CHICAGO, ILL.

Mirus

BRANGIAM IDEJOS

Drg. Juozui Budriui

Reiškiu širdingą užuojautą jo sesutei Kazei Zutautienei ir seserėnui Feliksui Kamberiui bei kitiems giminėms.

JULIJA ANDRULIENĖ
St. Petersburg, Fla.

PEORIA, ILL.

Mirus

Jonui A. Shatkui

Reiškiame širdingą užuojautą Jo žmonai Onai Shatkienei, sūnui Jurgiui, dukrom Pat ir Alma bei visiems artimiesiems liūdesio valandoj.

JOHN KOZLOWSKY
M. & E. ZALISKO & family
ANTOINETTE GERDUS

MIRUS

Benjamin Krisiken

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Onai, broliui Joseph Ribokas ir jo šeimai, uošvei Mortai Gužauskienei, brolienėms Nancy Gordon, Emily White ir jų šeimoms bei kitiems giminėms ir idėjos draugams-ėms.

Žinokite, kad ir mes kartu liūdime, netekę nuoširdaus idėjos draugo.

Wanda ir Peter Gaidam	Helen Kalenda	Herb ir Lydia Setzke
Valeria Urbikas	Ruth Cogler	Kay Mazurek
Helen ir Bob Bordner	Anne Kane	Agnes Bauer
Anna ir S. J. Jokubkai	Eva McCluskey	Jessie ir Frank Vesely
John Feiza	Bernice ir Ed Ashby	Denise Vesely
A. Bacevich	Bea ir Dr. F. Salem	Tex Zebraitis
Estelle Bogden	Aldona Derkowitz	Stella Atkenson
Vince Bogden	Mr. ir Mrs. A. Dargis	John Atkenson
Al Kalenda	Kay Zebraitis	Gertie Baranosky

MIRUS

Benjamin Krisiken

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Onai, broliui Joseph Ribokas ir jo šeimai, uošvei Mortai Gužauskienei, brolienėms Nancy Gordon, Emily White ir jų šeimoms bei kitiems giminėms ir idėjos draugams-ėms.

Žinokite, kad ir mes kartu liūdime, netekę nuoširdaus idėjos draugo.

Julius Urbikas	Petronelė Malinauskienė	Marcella Wassel
Mary Urbikas	Betty Johnson	F. ir E. Jordan
Aldona Olson	Beverly McCormick	Antanina Butkis
Frank Olson	A. Chapas	C. ir D. Walter
Nellie De Schaaf	S. Chapas	Ray ir Linda Vezena
Louis De Schaaf	Tony ir Audrey Gurski	Fran Rocco
	Anna Parada	

Mirė Ben Krisiken

Po ilgos ir sunkios ligos spalio 28 d. mirė plačiai žinomas Čikagos jaunajai pažangiajai lietuvių kartai Ben Krisiken, sulaukęs 67 metų amžiaus.

Ben Krisiken buvo amerikietis, susituokęs su lietuvaitė Ona Gužauskaite, aktyviai reišėsi tarp čia gimusių lietuvių, ypač LDS jaunosios kartos sportininkų bowling turnamentuose ir šiaip visuomenės judėjime. Su mielu ir brangiu draugu atsisveikinti lapkričio 1 d., pirm išlydint į kapines, prisirinko pilnutėlė Joseph Quinlan Funeral Home salė velionio bičiulių, draugų ir pažįstamų. Išsamią ir jaudinančią atsisveikinimo kalbą pasakė Frank Mikužys, nupiešdamas velionio nueitą turiningą gyvenimo kelią, jo įnašą LDS sportininkų sąjūdyje. Gedulo dainas atliko Estelle Bogden ir Valerija Urbikas. Jo atminimą laikas negreit užpustys.

Ben Krisiken palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse. Į amžino poilsio vietą palydėjo akimis neužmatoma automobilių vora. Supylus kapą, sugrižtūvės vyko Land Mark restorane. Laidotuves tvarkė laidotuvių direktorius Povilas Ridikas.

Velionis paliko dideliame nuliūdi-

me žmoną Oną, brolių Joseph Ribokas ir jo šeimą, uošvę Mortą Gužauskienę, brolienės Nancy Gordon, Emily White ir jų šeimas, daug kitų giminių ir idėjos draugų.

Laikraščio "Vilnius" kolektyvas velionio artimiesiems reiškia gilią užuojautą.

MIRĖ LIETUVIAI

Spalio 18 d. mirė Bruno R. Valentor, sulaukęs 56 m. a. Gimė Čikagoje.

Spalio 18 d. mirė Mikas Panaras, sulaukęs 70 m. a. Gimė Lietuvoje, Klaipėdos krašte, Simkų kaime. Šioje šalyje išgyveno 30 metų.

Spalio 20 d. mirė Juozas Kažragys, sulaukęs 83 m. a. Gimė Lietuvoje, Kretingos apskrityje, Andrijavo apylinkėje, Kačių kaime. Šioje šalyje išgyveno 31 metus.

Spalio 20 d. mirė Bronius Dailė, sulaukęs 88 m. a. Gimė Lietuvoje, Šakių rajone, Sintautų apylinkėje, Tarpučių kaime. Šioje šalyje išgyveno 32 metus.

Spalio 22 d. mirė Agnes Zaker-Radauskaitė, sulaukusi 78 m. a. Gimė Lietuvoje, Panevėžio rajone, Rozalimo apylinkėje, Gikonų kaime. Šioje šalyje išgyveno 58 metus.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Leonas Jonikas

[1891 – 1969]

Lapkričio 3 d. sukako 11 m., kai mirtis atskyrė Jį nuo mūsų amžinai.

Tą dieną, šioj padangėj trumpai pabuvojęs, Pergyvenęs buities audras ne vienas, Dėl pažangos veikęs, dėl jos kovojęs, Ilsisi ramybėj užmerkęs blakstienas!

(Pagal V. Žilvyčio eiles)

Mes Jo niekad nepamiršime.

L. JONIKAS

Žmona ALISĖ JONIKIENĖ
Sūnus LEONAS ir šeima
Anūkė KIM LUKE ir šeima

ST. PETERSBURG, FLA.

Mirus Thomui F. Norwell

Reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai Verai, dukterėčiai Violai ir jos vyrui Joseph Donoghue, Port Richey, Fla., jų šeimoms bei artimiesiems.

M. ir A. Račkauskai	A. ir Kostas Damalakai	S. Daraška
E. Kairaitienė	W. ir A. Duda	J. Gresh
W. Dubendris	J. ir Svoboda	M. ir J. Mileriai
A. Pateckas	F. ir L. Stulp	S. Yuknienė
F. Pfeiferiene	P. Mockapetris	J. Judickis
V. ir V. Bunkus	P. Bunkus	H. ir R. Feiferiai
J. Bowman	A. ir P. Aleknai	V. Casper
D. Mikalajūnienė	V. Paulauskas	V. ir S. Kuzmickai
M. ir V. Repečkai	H. ir J. Sarkiūnai	J. White
P. Lukienė	H. Jenulytė	S. Nagy
A. Budrienė	J. ir T. Lukai	L. Tvaska
E. Valley	A. ir V. Mašauskai iš Lietuvos	A. Brewer

Vilnius, 1980 lapkričio 13

ST. PETERSBURG, — CLEARWATER, FLA.

Mirus

Walter Strolis

Reiškiamo gilią užuojautą žmonai Marge, dukrai, sūnui, broliams ir sesutei, bei kitiems giminėms.

A. L. D. 45 KP. VALDYBA ir NARIAI

ST. PETERSBURG—CLEARWATER, FLA.

Mirus

Walter Strolis

Reiškiamo širdingą užuojautą žmonai Marge, dukrai, sūnui, broliams bei kitiems giminėms.

J. H. Dobrow	Sofija Nagy	Walter Alaveckis
F. Bunkus	Philomena Skapik	J. T. Lukai
W. Dubendris	Mary Skirova	V. V. Bunkai
F. V. Budrioniai	S. Doraška	A. Pakalniškienė
V. Kaspar	A. Budrienė	J. Gresh
D. Mikalajūnienė	Kay Wallace	P. A. Aleknai
A. P. Lukai	E. Shnerpunas	N. H. Samanick
J. Greblikas	W. E. Dudai	L. Novak
A. M. Raskauskai	A. Klimavičienė	H. Janulis
F. M. Walaitčiai	H. Siaurienė	L. Strack
B. M. Brannen	L. Tvaska	Alma Brewer
E. Valley	Mary Gramm	M. Klishus
R. H. Feiferiai	W. H. Cheplikai	Virginia Watt
B. Jankauskas	E. Paulauskienė	J. White
J. M. Milleriai	M. Rutkauskienė	J. Bowman
V. M. Repečkai	A. P. Pateckai	A. Kashkin
J. H. Sarkiūnai	M. Wilkauskienė	A. Maetus
F. Mockapetris	K. E. Damalakai	J. Harmatiuk
J. B. Vaitkai	V. Paulauskas	A. Koban
S. V. Kuzmickai	P. Simenienė	Wilma Strecek
	J. Andriulienė	

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Kazio Batučio

SUEINANT 10 METŲ NUO JO MIRTIES

KAZYS BATUTIS

Skandžiai ir liūdnai praslinko tiek metų nuo mirties mūsų mylimo vyro, tėvo, uošvio, senelio, prosenelio Kazio Batučio.

Velionio jautrioji širdis sustojo plakusi 1969 metų lapkričio 30 dieną.

Nežiūrint, kad jau tiek metų praslinko, mūsų širdyse padaryta žaizda nei kiek nesumažėjo. Velionio gražus ir pavyzdingas gyvenimas primena jį kiekviename žingsnyje. Jis ne tik buvo pavyzdingas vyras, tėvas, senelis ir brolis, bet ir visuomeniniame gyvenime ir veikloje jis ne tik pats daug dirbo organizacijose, bet ir kitus ragino kiek galint dirbti ir jiems be perstojo rodė teisingą kelią į gyvenimą.

Iki mūsų krūtinėse širdys plaks, mes gražius jo darbus ir kilnų atminimą gerbsime ir eisime jo nurodytu gyvenimo keliu.

Po šiltosios vasarėlės
Jau atėjo rudenėlis,
Nei saulutė nebeskaisti,
Ir dienužė ein tamsyn.

Dūksta vėjai, krinta lapai,
Puošia kapą geltonai.
Jau žiemužė nebetoli,
Apklos žemelę baltai.

Slenka, bėga liūdno dienos be sustojimo,
Kur tik einu, kur pažiūriu, vien dyki namai.
Nesimato tavo veido, o Kazimierai,
Ir negirdime tavo balso jau seniai.

Lai Jam, amžinu miegu užmigusiam, būna ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Mes lankysime jo kapą ir puosime gyvomis gėlėmis.

Liūdinti Žmona ELZBIETA BATUTIENĖ
Sūnus MOTIEJUS ir Šeima